

Fågelobservationer i Ulricehamns kommun 2024 - med en tillbakablick 2000-2023

Denna fågelrapport utgör ett avsteg från de årskavalkader som har sett dagens ljus sedan 2007 och som alla finns tillgängliga på Ulricehamnsbygdens Naturskyddsförenings hemsida <https://ulricehamn.naturskyddsforeningen.se> under fliken Fågelgruppen/Fågelrapporter.

Den här rapporten är en mer konventionell artlista över arter, där observationer av ovanligare/sparsamt förekommande arter, häckning, fenologiska data, större antal och annat som kan vara av intresse presenteras. För nästan alla arter har även gjorts en jämförande tillbakablick ända till Artportalens barndom och födelse år 2000 (15 juni närmare bestämt), här presenterat under rubriken "I backspegeln". Inalles blir det i de flesta fall 25 år av observationer som i någon mån speglas. Om inte annat framgår så avser "perioden" 2000-2023.

Verktygslådan:

Artportalen, Artportalen.se (från start "Svalan"), är alltså det verktyg som så gott som uteslutande har använts för att vaska fram innehållet i rapporten. Detta rapportsystem lanserades alltså under 2000 och har vuxit alltsedan dess och omfattar, som alla vet, inte bara fåglar. Om man ser till rapporteringen i vår kommun, så var denna lite sen i starten och en del av den information som nu finns tillgänglig har rapporterats retroaktivt, efter hand.

Följande axplock kan ge en uppfattning om hur rapporteringsfrekvensen har förändrats över tid: de första årens siffror är lite vilseledande, då många rapporter har tillkommit i efterhand, men 2005 (när Ap hade blivit etablerad hos många skådare) var antalet rapportörer 90 st! Ett skutt blev det 2008 till 198 st, men sedan lugnade det ned sig och det var först 2020 och framåt som antalet översteg 200 (flest 2023 med 258 st). Nu kan man inte sätta likhetstecken mellan antal rapporter och antal rapportörer, då nära hälften av dessa endast har rapporterat en handfull arter eller färre (som 2023 och 2024), många av dessa tillresta besökare i kommunen. Och så är det som med fåglar - skådare kommer och går!

Lite statistik över 2024 års observationer:

Antalet rapportörer var 215 st, vilka rapporterade ca 25.000 observationer, alltså lite fler rapporter detta år jämfört med året innan, trots färre rapportörer. Antalet arter stannade vid 191 st, vilket är nio arter färre än året innan och vi får backa ända till 2011 för att hitta motsvarande nivå som 2024, och först 2007

var siffran lägre (188). Rekordåret blev 2006, då 204 arter sågs av 95 rapportörer!

Gjorde vi "dåligt ifrån oss" 2024? Så enkelt är det inte. Bl a uteblev en del nattsångare och vadarlistan blev kortare än vanligt pga bristen på låga vattenstånd under "rätt tid". Och så den där slumpen förstås...

Den korta årslistan till trots noterades ändå en ny art för kommunen!

Om hur (ur)valet av antal rapporter har gjorts:

Som framgår i rapporten refereras ofta till antalet "rader" som har registrerats på Ap. En rad utgör alltså en inmatad rapport och detta duger i de flesta fall för att erhålla en ungefärlig uppfattning om antalet observationer av en art, då man söker på artnivå. En observation kan dock bestå av t ex två rader, där kön har separerats (istället för en rad och ev könsinformation endast i kommentartexten). Ännu fler rader blir det om även åldrar har rapporterats separat.

Vidare kan man filtrera sökningen på olika sätt, så att de rapporter som är osäkra (har ett "?") utesluts eller ej. OM den osäkra rapporten är kommenterad på ett meningsfullt sätt, kan även en sådan ha ett värde, då den ibland faktiskt kan vara helt rätt.

Därutöver har olika filtreringar gjorts beroende på vad man vill få fram för uppgifter såsom olika häckningsuppgifter, ålder, tidsperiod etc. Som administratör (åt Västergötlands Ornitologiska Förenings rapportkommitté, Rrk) kan ytterligare filtreringar göras.

Som om inte detta vore nog, så är det filtrerade resultatet avhängigt om, och hur, administrering har gjorts, vilket varierar över tid och hur Rrk sätter reglerna för filtrering mm (10 rapportrader av en ovanlig art kan bli en enda efter administrering!).

Olika lokaler:

De allra flesta lokaler är sådana som flitigt används och som finns tillgängliga (allmänna såväl som privata) vid rapportering på Ap. Citationstecken om de är mer hemsnickrade. Vidare har till viss del huvudlokalnamnet använts (för enkelhets skull, istället för olika dellokaler), t ex "Marbäck", där samma fåglar dessutom ibland rapporteras från flera dellokaler.

Fler detaljer kring en rapport på Ap:

Ibland vill man kanske ha lite mer information kring en observation, än vad som i denna rapport delges läsaren. Det kan vara t ex om vem som är rapportör/observatör, eller lämnad obsinformation i fritextfältet, och då är det ju så fiffigt ordnat med Ap att all information (förutom dold information av känsliga arter/rapporter) är öppen och fri för envar att söka. Gäller förstås även alla de observationer som inte ryms i denna rapport! Om du är inloggad kan du se dina egna dolda rapporter.

Slutligen:

För att fågelrapporter ska vara möjliga även i framtiden är det viktigt att just du är med och rapporterar dina iakttagelser på Artportalen. Här kommer dina iakttagelser till nytta och blir åtkomliga för alla (exklusive dina skyddade rapporter förstås)! Ju mer detaljerat du rapporterar, desto tillförlitligare och mer lättarbetade blir rapporterna för den som sammanställer och/eller är administratör. Antal, kön, ålder, gärna tid och lämplig aktivitet är alla önskvärda uppgifter!

Stort tack till Fredrik Andersson och Birgitta Brissman för genomläsning och kontroll av rapporten!

För Ulricehamns Fågelgrupp, maj 2025, gm
Jan Andersson
E-post: januhamn@telia.com

Artlista - artföljd enligt Artportalen

Prutgås

Årets enda observation blev 1 ex i Marbäck 18-26 februari.

I backspegeln: Årets resultat blev ganska normalt, i alla fall i genomsnitt/år gällande rastande fåglar, vår som höst. Åtta av åren saknar observationer helt. Lite fler individer blir det de år då man har tur att se sträckande fåglar under vårflyttningen i slutet av maj-början av juni eller någon gång under hösten, under september-oktober. Då har ca 360 resp. ca 140 fåglar inräknats, totalt.

Kanadagås

Stort antal: 600 ex mot söder i Vist den 7 januari.

I backspegeln: Kanadagåsen är ju sedan länge en alltför vanlig(?), införd art och inte någon pulshöjare ens om de är många! Den första obsen som vi fågelskådare känner till är från 1959, då 14 ex sågs på en åker i Vegby och den första kända häckningen gjordes i en damm i Timmele tio år senare, 1969.

Sedan har det rullat på och söker man på minst 500 ex fr.o.m 2000 på Artportalen, så finns där ytterligare sex rapporter på mellan 500 och 600 ex, men då gäller fem av dessa samma fåglar under våren 2009 i Marbäck och en i Lundby, Trädet 23 december 2014. Årets siffra är i topp, men tangerat 2009.

Vitkindad gås

Sågs vid åtskilliga tillfällen på flera lokaler tiden 29 januari - 25 maj och sedan under höststräcket med fyra observationer i oktober (ca 300 ex). Som vanligt en del stora antal under april-maj och de högsta antalen blev 1.200 ex på Komosse den 8 april och 2.900 i Marbäck den 8 maj, alla mot nordost. Sammanlagt noterades ca 9.300 sträckande under vårsträcket (därutöver några hörda flockar ej medräknade).

I backspegeln: Den vitkindade gåsen ökar (o)stadigt under vårsträcket. 2021 räknades 6.500 ex, vilken blev den då högsta årssumman. Året därefter (2022) noterades endast 775 ex och 2023 landade antalet på 4.250 ex. Årets siffra är således den högsta som har bokförts i kommunen, men ändå bara en liten del av den ökande skara som passerar Sverige under vår och höst.

Vitkindad gås x kanadagås

Vid Vädersholm, Mogden rastade två hybrider tillsammans med ett 20-tal vitkindade gäss och ett 100-tal kanadagäss den 28 februari. Detta är första fyndet i kommunen av denna gåshybrid.

Grågås x kanadagås

12 ex på Bredgårdsgärde, Marbäck den 29 november blev det högsta antalet detta år.

I backspegeln: Antalet hybrider tangerar det tidigare rekordet från den 18 februari 2022, men tvåsiffrigt har noterats vid en handfull tillfällen under de senaste 20 åren. Numera kan man vara rätt säker på att man ser 1-2 ex i en hundraflock med kanadagäss, den art som hybriden helst sällskapar med.

Det är inte så ofta som ej flygga hybridungar med föräldrar (en av vardera art) ses, men två kullar sågs detta år, en vid Marbäcks badplats och en i hamnen vid f.d. båtbyggeriet i Villastaden. Därutöver har ett tiotal kullar setts i kommunen, den första i Trehörningen 2009.

Sädgås

Med tanke på de stora skaror som rastar på gåsmarkerna längre norrut i Västergötland kan det synas märkligt att så få av denna art rastar här hos oss under flyttningen, men gissningsvis är våra åkermarker inte stora nog för att passa denna lite skyggare art.

Drygt 30 rapporter på Ap, varav flera utgör fåglar som har stannat flera dagar. Endast en tvåsiffrig obs, 11 ex i Varum 18 februari. De första sågs redan 1 januari och den senaste under våren den 6 maj. Under hösten sågs endast 4 ex i Marbäck 23-26 november samt två sträckande vid Hållestorp, Blidsberg den 21 december.

Båda formerna (tajga- resp tundrasädgås, ännu betraktade som raser av samma art) är rapporterade, men ofta benämnda som bara "sädgås", då de inte alltid är så lätta att skilja åt, särskilt gäller detta sträckande flockar. Tundrasädgåsen är den ovanligare hos oss – 3 ex vid Åsundsholm, Yttre Åsunden den 25 februari.

I backspegeln: Vid en blick på de senaste 10 årens uppträdande framstår årets skörd som mager. De flesta år ses betydligt fler sträckande, både vår och höst, och antalet rastande var också fler. Noterbart är att det är först 2016 som uppdelning i tajga- resp. tundrasädgås, utöver "sädgås", slår igenom i rapporteringen. Dessförinnan sporadiska rapporter av tundrasädgås (möjligen var tajgasädgåsen ej rapporteringsbar som ras tidigare).

Spetsbergsgås

Endast två observationer, båda från Marbäck: 2 ex 15 mars och 1 ex 22 november - 3 december.

I backspegeln: Arten är inte självskriven på årslistan. Under de senast föregående 10 åren saknas den helt 2014 och 2020, och övriga år sågs mellan 3 ex (2015) och ca 45 ex (2021).

Bläsgås

Denna vackra gås har seglat upp som gåsart nr tre antalsmässigt, där antal rapporter blev ca 130, låt vara att många gäller samma individer. De första dök

upp den 3 februari och vårens sista noterades den 14 april, med en eftersläntare den 18 maj. Högsta antal blev 115 ex på Bredgårdsgärde den 15 mars, vilket också blev kommunrekord. Många bläsgäss rastade även på lokaler vid Mogden-Härna-Varnum, Knätte mader, Bystadsjön m fl.

Hösten blev inte lika händelserik. Inga rastande, blott tre observationer av sträckande varav den största (kanske ett hundratal fåglar, i en blandflock med vitkindade gäss) sågs passera Marbäcksviken den 13 oktober.

I backspegeln: Drygt 500 rapporter (varav en del sammanslagningar av samma fåglar) finns på Ap, varav drygt 400 de senast föregående fem åren, alltså endast ett hundratal rapporter under de första 19 åren, varav inga alls de första fyra! Bläsgåsen har alltså gjort ungefär samma resa som den vitkindade gåsen vad beträffar beståndsutveckling och uppträdande hos oss.

Fjällgås

En observation, och den första någonsin i kommunen! Två ex sträckte SV med en flock grågäss vid Långegerund, Yttre Åsunden den 4 november. Arttillhörigheten kunde verifieras i efterhand när foton på flocken granskades.

Knölsvan

Häckning: Endast fyra häckningar har rapporterats, ett uselt resultat måste man tycka. Ett par ruvande i Ätran, Dalum (inga ungar rapporterade), Lekstan, Prången (6 ungar som alla så småningom försvann), Ruggeboviken, Åsunden (1 unge) samt Tolkabro, Tolken (1 unge). Sämre än så här kan det knappast bli.

I backspegeln: Söker man på "säkerställd och trolig reproduktion" blir inte bilden särskilt uppmuntrande, och det är också möjligt att rapporteringsviljan inte har varit särskilt hög, men 14 lokaler har varit representerade under åren.

Här kan man utan vidare konstatera att det var "bättre förr". Tar vi ett rejält kliv bakåt i tiden, till 1972, då en ambitiös inventering gjordes i dåvarande Södra Älvsborg, och betraktar resultatet för nuvarande gräns för Ulricehamns kommun, så hittades närmare 30 häckningsplatser, där sammanlagt 122 ägg (flera stora kullar, den största med 9 ägg) räknades och antalet flygga ungar blev åtminstone 43 st (dock okänt resultat för flera häckningar). Vad skillnaden från "förr" och "nu" beror på är väl oklart, men känt är att sångsvanens expansion har spelat roll, då denna på en del lokaler trängde undan knölsvanen.

Mindre sångsvan

Sammanlagt 30 ex på våren och 1 ex på hösten.

Vårens observationer var koncentrerade till några dagar i mitten av mars: 1 ex sträckande N i Varum den 15:e, 16 ex sträckande NO i Marbäck samma dag, 2 ex sträckande N vid Böne mader också den 15:e, 8 ex sträckande N i Marbäck den 16:e, 1 ex tillfälligt rastande med sångsvanar i Trehörningen den 16:e, 1 ex sträckande N i Varum samma dag samt 1 rastande med sångsvanar på Åsunden utanför Sjögunnarsbo den 21 mars.

Den enda höstobservationen blev 1 sträckande NO med sångsvanar i Varum den 4 november.

I backspegeln: En titt 10 år bakåt i tiden avslöjar att årssnittet var drygt 22 ex, alltså lite lägre än årets siffra. Spannet mellan åren är dock stort och var mellan 1 ex (2022) och 81 ex (2000), varav största antal detta år blev 55 ex sträckande den 10 mars.

Då de flesta observationer utgörs av sträckande fåglar får man ha en god portion tur och vara på rätt plats vid rätt tillfälle för att få se denna näpna sångsvan. Mars månad är utan tvekan bäst tid och mitten av månaden ligger i topp. Vanligt är att man ser mindre sångsvan tillsammans med den större arten sångsvan.

Sångsvan

Sångsvanen är en av våra flitigast rapporterade arter som renderade ca 440 fynd på Ap det gångna året. Observerad från årets första dag till den sista. Det högsta antalet under året blev 356 ex (18 flockar) sträckande i Marbäck den 15 mars.

Häckning: Fem påbörjade häckningar: i Mossabyggetdammen, Lundby damm, Viesjön, Tormestorp norr Påbo samt i Kastryd viltvatten, Fänneslunda. Ungar konstaterade i Lundby damm, Viesjön och Kastryd viltvatten. Dammen i Tormestorp ej kontrollerad.

I backspegeln: Under den föregående 10-årsperioden låg antalet rapporterade häckningar på mellan 5 och 10 per år, i genomsnitt 7 st/per år, varvid årets resultat får ses som magert. Antalet olika häcklokaler de här åren uppgår till 24 st (plus ett svanpar på en tidigare använd häcklokal)! M.a.o. finns potential för att finna betydligt fler häckningar än under 2024, om man vill söka!

Gravand

En hane rastade i Nöre den 10-11 april. Den sågs i våtmarken öster om Toragården, men var även uppe en sväng vid Ätran söder Flata.

I backspegeln: Gravanden är inte årlig i kommunen och totalt finns 12 rapporter om sammanlagt 23 individer tidigare. Alla utom två (Hökerum och Björnsjön på Komosse) är från Åsunden.

Skedand

Åtta vårobservationer 5 april – 19 maj, två sommarobservationer av hanar i eklipsdräkt 12 juni och 7 juli samt fyra höstobservationer 21 september – 28 oktober, totalt 36 exemplar. Lokaler som har besökts är Gärdsjön, Mogden, Tolken, Hovs våtmark samt södra Åsunden-Yttre Åsunden.

I backspegeln: Arten har setts alla år och årets skörd sticker inte ut på något sätt, vare sig antalet obsar eller individer. Oftast ses små grupper medan flockar på 10 ex eller fler är få – mellan 10 och 20 ex vid åtta tillfällen. Tidsspannet under dessa år är 29 mars - 15 november.

Snatterand

Fyra vårobservationer den 7 april – 14 maj av sju individer. Lite fler blev det under hösten den 28 september – 6 december, totalt ca 50 ex, de flesta vid Fästeredssund (max 17 ex 28 november). Elva ex på samma lokal den 6 december är snudd på vinterobs.

I backspegeln: Snatteranden har gjort en resa från att vara en raritet till att bli regelbunden under flyttningen, men någon häckning har ännu ej påträffats. Av de närmare 400 rader som har registrerats på Ap har nära hälften rapporterats de sista 4 åren och färre än tjugo under de första 4 åren av denna period. Observationer finns under årets alla månader.

Bläsand

Den mest observerade simanden bland de ej häckande. De första sågs i slutet av februari och de sista i slutet av november. Inga särskilt höga antal dock, men värt att nämna är 191 ex rastande i Trehörningen den 9 oktober.

I backspegeln: När det gäller höga antal så är det Ruggeboviken och Yttre Åsunden som gäller. Drar vi gränsen vid 200 ex så finns ett 40-tal registreringar på Ap, många dock gällande samma fåglar. Högsta noterade antal är 950 ex i Yttre Åsunden den 21 oktober 2022. Allra flest ses under lågvattensår och

antagligen är arten gynnad av massförekomster (vissa år) av smal vattenpest (*Elodea nuttallii*).

Stjärtand

Denna eleganta simand sågs fåtaligt under vårflyttningen mellan den 8 april och den 14 maj, som mest 5 ex den 19 april. Alla observationer i Åsunden-Yttre Åsunden förutom en i Sämsjön och en i Trehörningen. Inga höstobservationer.

I backspegeln: Fyndbilden under föregående del av 2000-talet är mera varierad än årets, med observationer i ett flertal andra sjöar. Hälften av alla registreringar är från hösten till skillnad från årets helt uteblivna. Det är också under hösten som de största antalen har setts och då gäller det sträckande flockar. Grovt räknat (i blandflock med bläsand) 100 ex i Ruggeboviken den 16 september 2013 och 45 ex vid Långegrund, Yttre Åsunden den 8 oktober 2005. Den enda egentliga vinterobservationen gäller en hane som uppehöll sig, främst, vid Prången från den 5 oktober 2018 till den 18 februari 2019.

Kricka

Trots att krickan är den vanligaste simanden hos oss, efter gräsand, så ses sällan några stora ansamlingar, detta år understiger alla 50 ex, men observationerna är många, över 200 registreringar på Ap, många dock gällande samma individer. Observationer från den 26 februari till den 28 november.

Häckning: Endast en häckning rapporterad, en kull med 8 ungar i Gällstad reningsdammar den 10 juni.

I backspegeln: Om vi tittar på större antal, så hittar vi som mest 190 ex i Yttre Åsunden den 5 oktober 2002, 155 ex i Ruggeboviken den 14 september 2003 och 155 ex i Mossabyggetdammen den 8 april 2023 – de enda rapporter överstigande 150 ex.

De flesta år hittas någon eller några häckningar och nästan alltid så är det en hona med ungar som ses. Ofta är det små dammar som föredras, men vegetationsrika vikar i större sjöar duger också. Trots att häckningarna inte är särskilt många, så har kullar hittats på 20 olika lokaler, väl spridda i kommunen.

Brunand

Tre vårobservationer av enbart solohanar: Lekstan, Prången den 20 mars, Marbäcksviken den 26 mars och Prången den 4 april. Lite fler sågs under hösten

den 15 september – den 17 december, sammanlagt 15 ex inkluderande två honor eller ungfåglar. Alla i Åsunden förutom en i Gärdsjön.

I backspegeln: Bläddrar vi bakåt visar sig ganska många observationer, under årets alla månader. Flera gäller ruggande hanar under sommarmånaderna och flera vinterobsar finns från lokaler med öppet vatten. Antalen varierar förstås, men majoriteten gäller enstaka eller få individer. Vid sex tillfällen har minst 10 ex setts och av dessa har två överstigit 20 ex: 22 ex (könsangivelse saknas) vid Prången den 1 april 2010 och 21 ex (19 hanar och två honfärgade) i Vinsarpssjön den 6 november 2013. Ingen häckning är känd.

Svärta

Fyra observationer: 5 ex i Sämsjön den 26 april, 7 ex utanför Fiskebacken, Ulricehamn den 6 maj, 7 ex i Sämsjön den 6 maj och 1 ex i Ruggeboviken den 9 september.

I backspegeln: Svärtor ses så gott som varje år i små antal, ofta rastande vid dåligt väder där maj månad sticker ut. Den tidigaste obsen är från 30 mars och de senaste från den 4 december (två tillfällen). I regel är det små grupper som ses men några tillfällen sticker ut: 82 ex i Sämsjön den 2 maj 2006 och 40 ex vid Tunneln och norrut i Åsunden den 2 maj 2008. Det största antalet gäller 205 sträckande SV i Ruggeboviken den 19 juli 2009 – fyra flockar tillsammans med en del sjöorrar, alltså redan på återtåg. Det finns f. ö. bara ytterligare två observationer av sträckande fåglar under perioden.

Sjöorre

Sjöorren är den vanligast förekommande s.k. havsanden som under flyttningen dimper ner i våra sjöar, ofta i samband med dåligt väder under natten. Till skillnad mot andra arter hörs nattsträckande flockar dessutom locka, vilket röjer dess närvaro i mörkret.

Rastande fåglar under vårsträcket sågs vid sju tillfällen: 1 hane Tunneln, Åsunden den 11 april, 9 ex utanför piren i Sämsjön den 27 april, 1 par vid Haganäs, Yttre Åsunden samma dag, 12 ex utanför Åsundsholm, Yttre Åsunden den 6 maj, 1 par i Trehörningen den 9 maj, 3 par utanför Fiskebacken, Ulricehamn den 10 maj samt 1 par i Mogden samma dag.

Nattsträckande flockar hördes vid tre tillfällen: Böne mader (två flockar) den 8 april, Ek, Timmele samma natt samt Ulricehamn den 13 april.

Under hösten rastade en hane i Ruggeboviken den 18 augusti.

I backspegeln: Under perioden finns ungefär 160 rapporter, de flesta från april-maj, varav ett flertal gäller nattsträckare, men även utspridda under hösten, fr a september-november. Enstaka fynd även i juni-augusti samt två i december (2 ex i Lönern den 5 dec 2007 och 1 ex i Marbäcksviken den 16 december samma år).

Det högsta antal som har rapporterats gäller 160 ex (två flockar) rastande, sedan bortsträckande, i Sämsjön den 11 september 2008.

Småskrake

Sågs vid ett 10-tal tillfällen, alla i Åsunden, under tiden 7 april till den 9 maj. Därutöver en höstobservation av en honf. I Ruggeboviken den 2 augusti. Högsta antal 8 ex (6 hanar +2 honor) utanför Fiskebacken, Ulricehamn den 18 april.

I backspegeln: Fyndbilden liknar årets med ett måttligt antal observationer under april-maj, men med lite fler höstobservationer, främst september - november. Åsunden dominerar, men fynd finns från ytterligare 9 sjöar, även småvatten som Gärdsjön och Flatasjön.

Häckning konstaterades 2019 i Trehörningen, där en hona med sex ungar sågs. De följande tre åren sågs småskrakar här under sommaren, men någon ny häckning kunde aldrig påvisas. Häckningen 2019 var den andra kända i kommunen, den första var 1993 i Tolken.

Tjäder

Ganska många observationer utspridda i fr a den östra halvan av kommunen, både av tuppar och av honor. Inte sällan påträffad vid vägkanter eller under skogspromenader. En och annan är dessutom lite "spelgalen" och låter sig beskådas på nära håll.

Tjädern är skyddsklassad, så observationer med häckningskriterier, inklusive spel, visas ej här. Dock kan berättas att honor med ungar har setts på två lokaler och spel på tre lokaler.

I backspegeln: Omkring 530 rader finns inmatade, varav ca 140 gäller skyddade fynd, dvs sådana som innehåller uppgifter om spel, häckning, ungar mm. En prickkarta över alla fyndlokaler visar, precis som 2024, en markant övervikt för den östra halvan av kommunen och där fr a den sydöstra delen. Inom den västra kommunhalvan överväger den västligaste delen.

Vid 22 tillfällen har ägg i bo eller ungar rapporterats. Antalet rapporter av spelande tuppar stannar vid knappt 40, när äldre rapporter (före avhandlad period, inlagda av Skogsstyrelsen 2016) har sållats bort, och antalet spelplatser landar också på 22. De största spelplatserna har haft 6-7 tuppar.

Orre

Liksom för tjädern spridda observationer, främst i den östra kommunhalvan, totalt ett dussintal lokaler, varav spelande på Komosse, Äramossen, Örmossen, Fänneslunda och Ulvsered. Ungar sågs på en lokal.

I backspegeln: Även i det längre perspektivet dominerar den östra halvan i kommunen fyndbilden. I väster märks bl a Tvärredsskogarna samt ett stråk från Varum och NO till Kärråkra.

Trots omkring 645 rapporttrader finns bara två kullar rapporterade och vid tio tillfällen har 1K-fåglar rapporterats (alla utom en under hösten). Bland alla rapporter döljer sig ytterligare årsungar, vilket dock inte har specificerats på annat sätt än i obskommentarer (= ej sökbara).

[Rapphöna]

Sjutton överlevare från tidigare år sågs den 7 januari och därefter finns sex observationer om två ex under tiden 21 april till 14 juni. Om dessa är samma individer eller ej är det ingen som vet.

Utsättningen av burkläckta rapphöns fortgår i Nöre sedan 2016. I år sattes ca 30 kycklingar, i två flockar, ut under sommaren. Enligt projektansvariga lokaliserades en av de två flockarna från året, innehållande ett 20-tal individer, och de har fått rapporter om att kycklingar setts längre söderut i Nöre. I så fall har föringring skett från tidigare års utsläpp.

En rapport om 2 ex vid Fänneslunda säteri finns från den 27 april, även dessa bedömda vara utsläppta.

Vaktel

Två ex spelade på Hössna mader den 19 maj – 7 juni.

I backspegeln: Vakteln är ju känd för att uppträda lite nyckfullt och är inte en garanterad årlig besökare. Tidigare finns 41 observationer, där sex av åren helt saknar vaktlar. Det bästa året var 2017 (8 ex – varav inte mindre än fem av dessa på Knätte mader) följt av 2022 (7 ex) och 2021 (6 ex).

Nattskärra

Ett ex spelande kring Stora Kartamossen (Ulricehamn-Hössna) den 2-30 juni.

I backspegeln: Nattskärnan är ingen dussinvara i vår kommun. Förekomsten på årets lokal uppmärksammades först 2020 och som mest har två fåglar hörts spela. Tidigare var Lundby hyggen lokalen där man kunde höra dess spinnande (1-2 hanar). Första året var 2012 och de sista rapporterna är från 2019.

Därutöver finns spridda observationer av spelande fåglar på sju lokaler och flera även påträffade under höststräcket.

Turkduva

Som "vanligt" flera observationer i Dalum och Blidsberg, där dessa näpna duvor har haft ett fäste under många år nu. I Dalum sågs 2 ex den 18 maj och 1 ex hördes den 20 juni, medan det i Blidsberg sågs en på en matning den 13 januari, därefter 1 ex den 30 mars och 2 ex den 13 april. Inga sommarobservationer rapporterade, men 2 ex sågs den 9 november, så de fanns kanske kvar under sommaren.

I Varnum hördes 1 ex spela den 7 maj och i Nitta sågs och hördes 2 ex vid fem tillfällen den 25 juni – 26 juli.

I backspegeln: Rullar vi bandet ett par årtionden bakåt ser vi att turkduvor finns rapporterade i Blidsberg fr.o.m. 2003 och i Dalum fr.o.m. 2006. Från Varnum finns tre observationer 2021 och från Nitta en observation 2015.

Under perioden 2004 – 2010 (med en eftersläntare 2013) sågs turkduvor på några olika platser i Ulricehamn, men alltså inga de senaste tiotalet åren. Mer tillfälligt har turkduvor setts i Trädet, Öjelunda, Villastaden, Vist, Marbäck, Hökerum och Rånnaväg.

Häckningsbevisen är få, men 2016 häckade ett par i en dunge i Dalum och fick åtminstone ut tre ungar. Tre-fyra fåglar har setts vid ett flertal tillfällen i både Dalum och Blidsberg utan att det har kunnat fastställas någon ålder (annat än adult), men misstanke om häckning finns.

I Ulricehamn sågs en årsunge den 21 juli 2004, troligen ett resultat av häckning i staden. Under tiden 23 juli - 3 november 2009 höll upp till fem turkduvor till vid Bredgården i Marbäck, varav åtminstone två var årsungar. Häckning här?

Slutligen sågs en 1K-fågel i Marbäck den 20 augusti 2022, men denna hade antagligen sett dagens ljus någon annanstans.

Skogsduva

Ett 25-tal rapporter under året av 1-4 ex, den första den 18 februari och den sista den 10 november, dvs ganska tidigt på året och ganska sent. Även några observationer under häckningstid, varav en sjungande i Humla den 4 juni, men inga ytterligare häckningskriterier rapporterade.

I backspegeln: En tillbakablick visar runt 300 rapporter med rapporter från årets alla månader förutom december. Under januari finns dock blott två rapporter.

Under sommartid finns en del rapporter, även av sjungande, men antalet rapporter med höga häckningskriterier är få: 2010-2012 samt 2014 sågs par hålla revir och besöka möjliga bohål i Humla, men någon konfirmerad häckning låter ännu vänta på sig i kommunen.

Vattenrall

Inga rapporter av spelande fåglar, men rallar har hörts i Gärdsjön under tiden 5 april – 7 september och under hösten i Marbäcksviken (lagunen), Varnum (Viskan och Mellsjön), Fästeredssund och vid Brunnsnäs.

I backspegeln: Gärdsjön dominerar bilden av spelande rallar under perioden, men många vegetationsrika lokaler finns representerade, såsom flera i Varnumstrakten, Fänneslundasjön, Humla mader, Ömmern, Grosken, Vinsarpssjön, Ätran i Blidsberg, Böne mader, Sämsjön och Sjöbredared, Tolken. Därutöver några lokaler med höstfåglar.

Även om vattenrallen är en hårdig fågel så behövs öppet vatten för att den ska klara sig och därmed är vinterfynden här hos oss lätt räknade. Vid Fästeredssund fanns tre ex under tiden 13 november 2020 – 2 februari 2021, där de bl a sågs springa omkring på den tillväxande isen. Förhoppningsvis drog de bort innan isen tog överhand. Samma vinter, den 5 februari, hördes 1 ex i Viskan, Varnum.

Kornknarr

Årets enda knarr blev en spelande på Hössna mader den 2-5 juni.

I backspegeln: Endast ett 40-tal kornknarrar har hörts under perioden, så det blir i genomsnitt två/år. Några år saknar helt observationer. Fortsatt ovanlig och ej garanterad på årslistan!

Rörhöna

Häckning: Kullar med små ungar har setts i två dammar i Hällstad – vid Prästegårn och vid Tågårdens. Dessutom en kull vid Fiskebacken, Ulricehamn, men oklart var de kan ha haft sitt bo, men kanske i Prången där 1K-fåglar sågs under hösten, den senaste den 4 december. Vidare finns observationer under häckningstid på Sydmeden, Humla och vid Hovs våtmark, så fler häckningar kan tänkas.

F.ö. enstaka obsar från Villastaden, Fästeredssund samt Gärdsjön (den 8 december, årets sista obs).

I backspegeln: Tidigare har häckning konstaterats i Gällstad reningsdammar, en damm i Vegby vid avfart mot Ulricehamn, Lillsjön i Ulricehamn, en damm vid korsningen 46:an och gamla R40, Yttergården i Hällunda, Basta kvarn i Blidsberg, Humla mader, Lundby damm och Prången (säkerställd). Potential finns för att hitta fler häckningar än årets tre!

Smådopping

Häckning: Ett par häckade i Svensbo våtmark, Tvärred och ett par i Kastryd viltvatten, Fänneslunda, vilket resulterade i tre ungar vardera.

F.ö. observerades ett par i Gärdsjön den 8 mars – 6 april samt 2 ex i oktober – november, men ingen häckning konstaterad. I Mossabyggetdammen fanns ett par den 1-24 maj, men någon häckning kunde ej konstateras. Och i Gällstad reningsdammar dök en smådopping upp den 10 juni och den 24 juli var de två, men ingen häckning här heller.

Under hösten sågs 1 ex vid Prången den 3-4 oktober och 2 ex i Ruggeboviken den 16 oktober. Året började dock med en vinterobs: 1 ex i Ätran den 6-13 januari, först vid bron vid Vist industriområde och sedan troligen samma vid Vistfallet.

I backspegeln: Häckning har tidigare konstaterats flera gånger i Gällstad reningsdammar liksom i Kastryd viltvatten och Svensbo våtmark. Årsungar har även setts i Gärdsjön, Ruggeboviken, Fästeredssund och Yttre Åsunden under hösten, men då gäller det flyttande fåglar, åtminstone på de tre senare

lokalerna. Vidare sågs en 1K i en damm i Romsås, Hökerum 12-27 juli 2023, men även här handlar det förmodligen om en rastande fågel.

Gråhakedopping

En ensam gråhake fanns även i år i Lundby damm, 15 april – 13 maj, men någon partner dök aldrig upp (se vidare nedan). Den enda observationen för övrigt blev 1 ex vid Brunnsnäs, Åsunden den 18 april.

I backspegeln: År 2019 fanns ett par i Lundby damm, men någon häckning kunde ej fastslås, men 2020 fick förmodligen samma par ut två ungar. Åren 2021-23 sågs endast en ensam gråhake och alltså så även 2024. Troligen samma fågel som återkommer år efter år.

Viesjön är annars den enda lokalen i kommunen där häckning har skett. Åren 2014-2017 fanns 1-2 par som försökte häcka, med klen framgång, kanske beroende på de många paren skäggdopping i sjön(?). Bobbygge och ruvning har setts vid flera tillfällen, men det enda tillfälle då avkomma (1 unge) har setts är den 14 juli 2014. Tillfälligt sågs en fågel den 10 juli 2022.

Under flyttningen har gråhakar setts i Mossabyggetdammen, Vinsarpssjön, Flatasjön, Gärdsjön, Mellsjön, Mogden, Tolken, Åsunden (flera platser) och i Sämsjön.

Svarthakedopping

Häckning: Ett par häckade i dammen vid Tågården, Hällstad. Ruvade, men inga ungar rapporterade. Ett par häckade i Flatasjön vilket resulterade i tre ungar, men tveksamt om mer än en unge överlevde.

Svarthakar sågs under häckningstid, åtminstone tillfälligt, också i dammen vid Prästegårn, Hällstad, i Hovs våtmark (2 ex) och i Lundby damm (ett par). Utöver dessa rastade 1 ex i Marbäcksviken den 16 april. Inga höstobservationer.

I backspegeln: Det går lite knackigt för svarthakedoppingen och det har varit så länge. Förra året genomfördes ingen häckning alls. Flatasjön har varit den mest frekventerade lokalen under 2000-talet med ibland mer än ett par. I Lundby damm häckade ett par 2016, i Gällstad reningsdammar häckade de 2014, 2016, 2017 och 2019 och i Mossabyggetdammen häckade ett par 2021.

Strandskata

Ingen häckning rapporterad, men många observationer från den 15 mars till den 18 augusti, de flesta kring Åsunden och Tolken där par har uppehållit sig utan att kunna visa upp något häckningsresultat. Tillfälligt även i Mogden, Sämsjön, Rånnaväg och vid Hovs våtmark.

Under sträcktid noterades två större flockar sträckande sydväst i Ruggeboviken – 34 ex den 15 juli och 13 ex den 16 augusti.

I backspegeln: Trots många observationer varje år av dessa lättsedda och ljudliga vadare är rapporterna om lyckade häckningar få och det är först när häckningsresultatet är på vingarna som man vet att de har häckat...någonstans. Lokaler med uppvisat häckningsresultat är Rånnavägssjön, Sämsjön, Tolken och Åsunden (Lillön).

Större sträcksiffror finns främst från Ruggeboviken-Långegrund under hösten (som mest 39 ex den 2 augusti 2008) och enstaka flockar på våren (som mest 25 ex vid Fiskebacken, Ulricehamn den 8 april 2019).

Ljungpipare

Häckning: Det närmaste häckning man, som vanligt, kom denna art är 3-4 spelande/varnande fåglar på Komosse. Spel har även rapporterats från någon av rastlokalerna, men så gör de gärna under flyttning.

F.ö. många observationer på rastlokalerna Hössna mader och i Marbäck (årets första sågs på dessa två lokaler den 17 februari) och enstaka observationer på andra lokaler.

I backspegeln: Det är fr a Komosse som återkommer när man blickar bakåt, men upp till fyra par har rapporterats från Äramossen, den andra regelbundna förekomsten. Spelande fåglar har tillfälligt rapporterats från andra mindre mossar såsom Boaredsmossen, mossen vid Ömmern och på Sotareds mosse, Fänneslunda.

Liksom i år dyker de första ljungpiparna ofta upp i februari och fenologirekordet är den 8 februari 2020 på Hössna mader, som toppar lokallistan.

Mindre strandpipare

Häckning: Den enda kända häckningen skedde på Övreskogs återvinning ("sopis"), där en kull med tre ungar sågs. I Marbäcksviken uppehöll sig

visserligen 2-3 fåglar under april – maj, och parning sågs, men mer än så blev det nog inte.

F.ö. noterades mindre strandpipare även i Varum, Nöre och i Ruggeboviken under flyttningen. Årets första sågs redan den 3 april i Marbäcksviken, vilket är fenologirekord i kommunen med en vecka.

I backspegeln: Förutom på Övreskog har häckning genomförts flera år på intilliggande Rönnåsens industriområde. Tillfälligt även på den nedlagda schaktmassetippen öster Hester, på industriområdet vid Lillsjön, Ulricehamn (innan FG Bygg kom till), vid Sjögården, Tolken (vid lågvatten, senast 2023).

Tofsvipa

Den allra första vipan sågs vid Vädersholm-Viskaborg, Mogden den 5-6 februari, tolv dagar innan de anlände något mer allmänt. Årets sista sågs i Marbäck den 25-26 november.

I backspegeln: Att de första tofsviporna anländer i februari är ganska normalt och har hänt de flesta av åren. Kanske var en del vårar lite kyligare under den första delen av perioden, då februariobservationer saknas under de fyra åren 2003-2006, 2010-11 och 2013 men även 2018.

Det finns några vinterobsar också, men är dessa sena fåglar från året innan eller är de uppstickare från söder? De som har rapporterats är 1 ex den 26 januari 2003, 1 ex den 5 januari 2021, 2 ex den 8 januari 2023 och 1 ex den 11 januari samma år, alla i Marbäck.

Sena tofsvipor har setts många gånger tidigare, men antalet decemberobsar är ganska få. Av dessa kan nämnas 40 ex sträckande SV i Varum den 8 december 2011, som mest 28 ex i Marbäck den 10-18 december 2011 samt den allra senaste på samma plats den 21 december 2020.

Småspov

Under våren sågs 7 ex sträckande vid Sjögården, Tolken den 2 maj, 1 ex i Marbäck den 4 maj + den 8 maj, 1 ex i Varum den 13 maj och 1 ex (tillsammans med storspovar) på Hössna mader den 19-21 maj (den sistnämnda skulle kunna vara en tidig återvändare, liksom storspovarna).

Den enda "säkra" höstobservationen blev 1 ex sträckande SV i Ruggeboviken den 6 juli.

I backspegeln: Det finns endast ett hundratal rapporter tidigare, från både vår och höst. Ofta gäller det sträckande fåglar men även rastande vid dåligt väder. Maj är bästa månaden, men 10 obsar även från april (den tidigaste den 15:e).

Hösten börjar ju tidigt hos spovar, så några har setts i juni, alla på Hössna mader (2009 och 2011), men annars är det juli-augusti som gäller.

Några gånger har större antal setts vid tio tillfällen, om man sätter gränsen vid 10 ex, som blir fyra om ribban sätts vid 20 ex, alla sträckare (20 ex vid Prången den 1 maj 2006, 45 ex i Ruggeboviken den 5 augusti 2010, 30 ex i Hulu den 15 augusti 2011 samt 22 ex i Marbäck den 6 maj 2014).

Storspov

Häckning: Ingen belagd häckning (som vanligt), men på Komosse finns arten ännu kvar, av rapporterna att döma åtminstone tre spelflygande par.

Den första spoven hördes i Nöre den 15 mars och redan den 20 augusti var det dags för årets sista – 3 ex i Varnum. Däremellan flera observationer av lite större antal: 48 ex rastande i Marbäck den 13 april, 20 ex sträckande NO i Varnum den 22 april samt 28 ex rastande i Marbäck den 23 april.

I backspegeln: En återblick ger också den en dyster bild över förekomsten av häckande storspov i vår kommun. Utöver spridda rapporter från Komosse finns en häckning (2 ungar) i Blidsberg 2004, en misslyckad häckning på Knätte mader 2007, ev försök till häckning på Hössna mader 2012 och 2022 samt varnande spovar vid Lillesjön, Trädet 2005 och 2010.

En titt på fenologin avslöjar att årets tidiga vårdatum endast överträffas av en obs på Komosse den 10 mars 2019. När det gäller hösten finns några obsar fram till 25 september.

Myrspov

Tre observationer av sammanlagt 18 fåglar under "rätt" sträcktid för adulta fåglar: 2 honor mot SV i Ruggeboviken den 15 juli, 10 ex mot S vid Ek, Timmele den 26 juli samt 6 ex mot SV i Ruggeboviken den 28 juli.

I backspegeln: De flesta observationer av denna högarktiska vadare sker i juli-augusti och chansen att få se dessa är som störst när vädret är sämre. Om rastplatser finns vid lågvatten kan ungfåglar någon gång ses rastande senare på

hösten. Av de ca 65 observationer som finns rapporterade på Ap gäller tre st över hundra ex: 200 mot SV vid Ruggeboviken den 19 juli 2007, 170 ex mot SV på samma lokal den 22 juli 2009 och 110 ex mot SV vid Yttre Åsunden den 26 juli 2015.

Vid Ruggeboviken-Yttre Åsunden har de allra flesta av observationerna gjorts, medan ett fåtal har rapporterats från Fänneslunda, Varnum, Gärdsjön, Tolken, Skottek, Viesjön, Lundby, Äramossen, Lönern och Blidsberg. M.a.o. kan sträckande fåglar dyka upp lite var som helst.

Den enda observationen som kanske kan tillskrivas vårsträcket (om ej kvarstannare i landet) är en rastande vid Viesjön den 18 maj 2012.

Dvärgbeckasin

Inga vårobservationer men några under oktober, som är den bästa tiden för arten. Två ex på Långegrund den 11-12:e, 1 ex vid Prången den 13:e, 1 ex i Marbäcksviken 18-19:e och den 24:e, 1 ex i Mossabyggetdammen den 23:e samt 1 ex i Ruggeboviken den 27 oktober.

I backspegeln: En art som man får jobba lite för att få se, säkrast under höstar med lågvattensstränder. Ca 110 observationer är registrerade på Ap, oftast enstaka fåglar, men upp till 5-6 ex har setts.

Under våren är arten betydligt ovanligare (och sällan finns det bra rastplatser), bara tre rapporter: 1 ex på Äramossen den 27 april 2006, 1 ex i Marbäcksviken den 2 maj 2008 samt 1 ex på samma lokal den 18 april 2019.

Morkulla

En vinterobs (1 ex Vistbergen den 7 januari), tre tidiga vårobsar (1 ex Hällstad den 4 mars, 1 ex Ek, Timmele den 7 mars och 1 ex Marbäck den 14 mars), en sen höstobs (1 ex Ek, Timmele den 19 november) och däremellan förstås många observationer av fr.a. spelflygande morkullor.

I backspegeln: Januariobsar är ovanliga och tidigare finns bara två rapporter: 1 ex i Varnum den 21 januari 2015 och 1 ex i Attorp, Vegby den 10 januari 2021. Från februari finns sex rapporter varav två kanske är övervintrare (1 ex den 10:e 2007 och 1 ex den 13:e 2020, båda i Varnum), medan några i slutet av månaden kan vara nyanlända.

Under senhösten finns ett 20-tal rapporter under november månad, av som mest 3 ex, medan december bara har fem rapporter (1 ex den 23:e 2007, 2 ex den 22:e 2014 och 1 ex den 5:e 2020, alla i Hållestorp, Blidsberg och därutöver 1 ex i Fänneslunda den 27:e 2008 och 1 ex i Varnum den 8:e 2017).

Drillsnäppa

Ett ex rastade vid Fiskebacken-Prången den 7 april (så tidig att den krävde raritetsrapport till Rrk!).

I backspegeln: Fenologirekord blev det 2024 med en knapp vecka under 2000-talet, enligt Ap, men några rapporter finns mellan årets datum och ca 20 april, då de första normalt kan förväntas anlända.

Grönbena

Häckning: Ingen häckning konstaterad. Det närmaste man kan komma möjlig häckning är 1 ex vid Björnsjön, Komosse den 9 juni.

I backspegeln: Under hela perioden har inte en enda säkerställd häckning kunnat konstateras, men ett flertal rapporter om "varnande" eller "permanent revir" finns från Komosse samt enstaka från Äramossen och Kastryd viltvatten i Fänneslunda.

Rimligt är att grönbenan ännu häckar på åtminstone Komosse.

Rödbena

Endast tre rapporter: 4 ex vid Mossabyggetdammen den 1 maj, 1 ex vid Sjögården, Tolken den 3 juli och 1 ex på samma plats den 10 juli.

I backspegeln: Det bästa man kan säga om förekomsten under de föregående åren är att arten är sparsam, men regelbunden de flesta år, och i regel ses bara en eller några få individer vid varje tillfälle. Lite fler kan det bli då sträckande fåglar ertappas. Sätts ribban vid 5 ex hittar vi bara sex rapporter. De största antalen har gällt sträckande vid Ruggeboviken, 16 ex den 19 juli 2007 och 20 ex på samma plats och dag två år senare (de båda antalen bestående av flera flockar). Det största antalet rastande är 29 ex vid Sjögården, Tolken den 21 juli 2009.

Brushane

Blott en enda observation detta år: 1 ex rastade vid Mossabyggetdammen den 1 maj.

I backspegeln: En tillbakablick på Ap ger en ganska spretig bild av förekomsten i kommunen. Observationer finns från många olika lokaler och många gäller fåglar som stannar till en tid, både vår och höst. Brushanar kan påträffas även på åkermarker och gärna där det finns blötare partier. Ett mindre antal observationer gäller sträckande fåglar.

De högsta antalen har gällt rastande fåglar på Hössna mader, där upp till 29 ex räknades under perioden 20 augusti - 19 september 2013 och vid Mossabyggetdammen med max 27 ex den 1-2 maj 2020.

Kärnsnäppa

Ett magert år, säkerligen beroende på avsaknaden av bra rastplatser under flyttningstid.

En tidig rackare rastade i Marbäcksviken den 15-18 mars, vilket blev fenologirekord och den första marsobservationen i kommunen (åtminstone under 2000-talet).

Under höststräcket sågs sedan 3 ex i Ruggeboviken den 2 juli, 1 ex vid Sjögården, Tolken den 5 oktober samt 1 ex på Långegrund den 12:e och 25 oktober.

I backspegeln: Normalt är kärnsnäppan betydligt talrikare än årets 7 exemplar, vilket en titt på Ap visar (över 400 rader, många dock gällande samma individer). Höstobservationerna är helt dominerande. Antalet vårobservationer är bara sju - från Sjögården, Mossabyggetdammen och Marbäck.

Årets totalsiffra bleknar i jämförelse med de högsta rapporterade antalen och sätter vi ribban vid 50 ex utkristalliseras ett dussin rapporter, antingen sträckande vid Ruggeboviken eller rastande på Långegrund. Den bästa dagen någonsin blev den 26 juli 2015, då 21 flockar om sammanlagt 317 sydväststräckande fåglar räknades i Ruggeboviken. Övriga siffror ligger i spannet 50-100 fåglar.

Kustlabb

En adult av mörk morf mot norr vid Tunneln, Åsunden den 6 maj blev årets enda observation.

I backspegeln: Här avslöjar spegelbilden på Ap att årets enda observation i varje fall ligger över genomsnittet för de föregående åren.... Endast 6 ex har rapporterats: 1 ex på Långegrund den 27 september 2005, 1 ex på samma lokal

den 6 maj resp. den 2 augusti 2006, 1 ex vid Sjöbredared, Tolken den 21 april 2009, 1 ex vid Prången den 15 maj 2010 samt 1 ex rastande med fem svärter vid Skottek, Åsunden den 9 maj 2015 (labben drog efter en stund söderut).

Skräntärna

Två fynd: 1 ex i Marbäcksviken den 23 juni och 2 ex i Ruggeboviken den 22 juli.

I backspegeln: Skräntärnan är ingen dussinart i vår kommun och Ap visar totalt nio fynd om sammanlagt 14 ex (1 ex Långegrund 29 juli 2006, 2 ex Långegrund 9 september 2013, 2 ex Ruggeboviken 9 augusti 2017, 2 ex Prången 13 augusti 2017, 1 ex Mellsjön, Varnum 1 augusti 2018, 1 ex Sjögården, Tolken 28 juni 2022, 2 ex på samma plats 21 juli 2022, 2 ex Långegrund 1 september 2022 samt 1 ex Haganäs, Yttre Åsunden 22 juli 2023). Alla fynd, inkl årets, är med stor sannolikhet fåglar som just har lämnat sina häckplatser i öster och nu tvärrar landet mot väster.

Silvertärna

Fyra fynd under artens normala sträckt看id, dvs första halvan av maj och sedan på returen under eftersommaren, samt däremellan ett udda sommarfynd av 2 2K-fåglar. 20 ex sträckande NO i Marbäck den 7 maj, 3 ex rastande med fisktärnor i Mogden den 10 maj, 11 ex sträckande norr utanför Tunneln, Åsunden den 10 maj, 2 2k födosökande utanför Fiskebacken, Ulricehamn den 10-11 juni samt 2 ex sträckande SV vid Ruggeboviken den 9 augusti.

Årets obs av två 2K-fåglar i juni är de enda som har setts under denna månad och dessutom de enda 2K-fåglar som har setts i kommunen (relativt ovanliga i landet, då de flesta stannar kvar i vinterkvarteren runt Antarktis).

I backspegeln: En titt på gångna tider visar att uppträdandet varierar mycket mellan åren, vilket till viss del kan tillskrivas väderläget under bästa sträckt看id och säkert också skådaraktivitet...och tur. Några få år saknar obsar helt, de senaste är 2016 och 2022. Ingen tärna har setts tidigare än den 29 april på vårsträcket. Höststräcket sker uteslutande under juli-augusti. Dock två obsar vid udda tid: 1 ex i Prången den 8 oktober 2006 och 1 1K i Ruggeboviken den 4 oktober 2009.

Då och då ses lite större antal, högsta dagssiffra är ca 105 ex stäckande SV i Ruggeboviken den 24 juli 2023.

Fisktärna

Häckning: De enda lokalerna där ruvande fisktärnor har setts är i Mogden, där åtminstone ett av två par ruvade på stengrundet vid utloppet, 1 par i Grosken och 3 par i Vallsjön. Inga rapporter om lyckade häckningar.

Årets första fisktärna sågs den 20 april och den sista den 4 september. Inga större antal observerade, men 18 ex sågs i Marbäck den 7 maj och samma antal i Mogden den 10 maj.

I backspegeln: En titt efter häckplatser på Ap berättar att följande lokaler (utöver årets) har hyst häckande fisktärnor: Tolken, Ömmern, Yttre Åsunden, Trehörningen och Viesjön.

Det är sällan det ses några större antal fisktärnor, men filtrerar vi på 50+ hittas ett tiotal rapporter, varav sammanlagt 380 födosökte mellan Prången och Marbäck den 2 maj 2008, 80 sträckande SV i Ruggeboviken den 2 augusti samma år. Vidare 213 sträckande SV i Ruggeboviken den 3 augusti 2009 och 500 sträckande SV på samma lokal den 9 augusti 2017, vilket är kommunrekord. Nämnas bör också 90 rastande på stengrundet utanför Sjöbredared i Tolken den 14 augusti 2019.

Skrattmå

Häckning: Den enda kolonin av betydelse finns sedan flera år i Hovs våtmark, Älmestad. Som mest räknades 70 pulli i början av juli. I Viesjön häckade 3 par, men bara tre ungar sågs och vid Sjögården, Tolken ruvade åtminstone två par (resultat okänt).

I backspegeln: Hovs våtmark har ju varit häckplats nummer ett sedan flera år och det första året lokalen dyker upp i rapporterna är 2015. Uppgifter om antal ungar finns bara då och då i statistiken, som 2020 då också 70 ungar räknades.

Några par häckar av och till Viesjön åtminstone sedan 2011.

I Tolken har en koloni funnits vid Sjögården åtminstone sedan 2009 då minst 50 ex ruvade och flera hundra höll till i kolonin under många år. År 2013 rapporterades 155 ruvande och senare 110 pulli. År 2018 räknades 150 ruvande och som mest 52 pulli, men därefter minskade antalet och 2022 räknades bara 20 pulli. Och slutligen 2023 rapporterades visserligen 50 ex i kolonin, men inga ungar rapporterades.

Ytterligare en lokal i Tolken är stengrundet mellan Kalvö och Mastungsön, där 20 par ruvade 2020. Lokalen är dock svårsedd, så här finns säkert fler häckningsår utom kännedom.

Sörsjön var tidigare den viktigaste häckplatsen för skrattnåsar. Före Artportalens tidevarv kunde flera tusen skrattnåsar ses och flera hundra par häckade. År 2003 räknades ca 200 pulli och ännu 2008 häckade kanske ett 50-tal par. Därefter försvann skrattnåsarna nästan helt, även om ruvning och bobygge noterades åtminstone 2012 och 2013. Ett öronbedövande sorl från den forna kolonin har bytts till tystnad, vilket även har påverkat flera andra sjöfågelarter i sjön vilka drog nytta av skrattnåskolonin.

I Strängseredssjön fanns en mindre koloni åtminstone under åren 2006-2014. De häckade på en ö och den var svår att överblicka, men 21 pulli kunde räknas 2008. Efter 2014 inga rapporter.

I Trehörningen har av och till häckning rapporteras på den lilla ön i väster. Många skrattnåsar besöker sjön för insektsjakt (upp till 220 ex rapporterade i juni), men uppgifter om häckning är få. 2003 bedömdes 30-50 par häcka och året därpå ca 10 par. Nästan 20 år senare, 2023, ruvade 6 par, men från mellanperioden finns inga häckningsrapporter.

Från Sämsjön finns endast en rapport, 1 par ruvande på en sten i den sydvästra delen av sjön 2022.

I Grosken har skrattnåsar under häckningstid rapporterats under åren 2009-2023, men det är bara 2012 som häckning rapporterats (40 adulta och max 22 ungar) och 2014 (ca 20 par och flera ungar).

I Mossabyggetdammen ses skrattnåsar regelbundet (fr o m 2012, då dammen anlades), men bara en häckning är känd: en ruvande 2018 (utfall okänt).

Dvärgmåsar

Fyra observationer: 1 adult utanför Fiskebacken, Ulricehamn den 5 juli, 1 adult Ruggeboviken den 6 juli, 1 1K i Ruggeboviken den 2 augusti och 1 1K i Marbäck (långt inne över land) den 17 november, vilket är den senaste obsen i kommunen. Inga vårobservationer.

I backspegeln: Fyndbilden under perioden påminner mycket om den för silvertärna, dvs nästan alla ses i den första delen av maj under vårsträcket

(enstaka undantag från slutet av april), gärna vid dystert och lugnt väder födosökande fjädermygg och sjösandsländor. Då och då ses 2K-fåglar, även i juni. Under hösten har alla setts under juli-september, nu innehållande en del årsungar.

Fortfarande är dock dvärgmåsen en ovanlig fågel och fynd saknas helt under några av åren under 2000-talet, senast 2022. Ändå ses då och då lite större antal som 35 ex i Sämsjön den 8 maj 2004, 40 ex utanför Sandslätt, Åsunden den 7 maj 2014 och 45 ex utanför badplatsen i Marbäck den 8 maj 2014.

Gråtrut

Häckning: Ett par ruvande vid Sjögården, Tolken och 2 par på de stora stenarna utanför Sjögårdens udde (resultat okänt), 1 par (3 ungar) i Grosken samt 1 par ruvande (resultat okänt) i Vallsjön.

I backspegeln: De tre sjöarna ovan återkommer i protokollen tidigare, då och då mellan 2007-2023, med lyckat resultat vid alla tre. Därutöver finns några rapporter om ett häckande par, med ungar, i Trehörningen.

Silltrut

De flesta observationerna är från Åsunden utanför staden, som brukligt, ett par av rasen *intermedius* ("nordsjösilltrut"), den underart man förväntar sig här. Ses ibland på lyktstolpar utmed Strandgatan. Sågs (samma eller ej) under perioden 26 mars – 15 augusti.

Därutöver spridda observationer från Gällstad, Vegby, Varum, Tolken, Villastaden, Marbäck och Rönnåsens industriområde.

I backspegeln: 325 inmatade rader på Ap tidigare visar att silltrutar (oftast en eller två) kan dyka upp var som helst, i sjöar eller födosökande på åkrar. Så gott som alltid är det adulta fåglar som ses, men 1 2K (20 juni 2004 på Övreskog soptipp) och 2 3K-fåglar (24 april 2009 i Sämsjön, Vegby resp. 27 juni 2014 i Tolken) har också setts. Årsungar (1K) har noterats vid tre tillfällen: 1 ex i Marbäck den 30 september 2007, 1 ex (med föräldrar) vid Sämsjön, Vegby den 6-9 september 2015 och 1 ex på samma plats den 3 augusti 2020.

Ingen häckning är känd, men par har uppehållit sig då och då i Tolken, t ex 2010 då parning sågs och eventuellt en ruvande fågel sågs på Tråsholmen.

Havstrut

Betydligt fåtaligare än silltruten, endast 8 observationer, alla enstaka sträckande mellan 1 mars och 16 juli (Marbäck 1 mars, Mogden 4 mars, Fiskebacken 12 mars, Prången 23 mars, Varum 9 april, en 4K-fågel i Nöre 24 maj samt Ruggeboviken 15 och 16 juli).

I backspegeln: Havstruten må ha haft ett dåligt år 2024, då 400 rader finns inmatade på Ap tidigare och de allra flesta av åren överträffar årets antal. Vintertid är arten ovanlig, nämns kan en 4K-fågel (orädd, tiggde mat bland bulländerna) som höll till vid Fiskebacken, Ulricehamn den 20 januari - 6 februari 2021.

Storlom

Häckning: Trots att storlommar har setts i åtminstone 18 sjöar under året så har inte en enda lyckad häckning rapporterats. Par har förstås setts och permanenta revir också, men inte mer än så.

I backspegeln: Ett femtiotal rapporter om häckning finns på Ap, skvallrande om att arten ändå tycks hanka sig kvar som häckfågel, delvis beroende på sin långa livslängd och därmed många chanser till förnygring. Lyckade häckningar har sporadiskt konstaterats i följande tio sjöar (i vissa större sjöar mer än ett par): Strängseredssjön, Rånnavägssjön, Grosken, Sörsjön, Tolken, Bredsjön, Trehörningen, Vallsjön, Brängen och Lönern.

Smålom

Det finns en stor mängd observationer i fr a Åsunden och Sämsjön dit smålommar flyger för födosök och sociala spel. Några observationer även i Tolken samt överflygande lommar på ytterligare lokaler. Häckning är skyddsklassat, så här kan bara berättas att en häckning, med 1 unge, har rapporterats.

I backspegeln: Vid betraktande av det långa tidsspänn som Ap sträcker över, ter sig förekomsten som en spegelbild av årets dito. Några fler sjöar har tillfälligt besökts såsom Vinsarpssjön, Trehörningen, Fänneslundasjön samt Mogden och överflygande lommar har setts på fler platser.

Storskarv

Arten har rapporterats 200 gånger under året, under alla månader, högsta notering 150 ex i Yttre Åsunden den 12 oktober, så det är inte en ovanlig art numera. Trots det finns inte en enda häckning rapporterad.

I backspegeln: Blott EN enda häckning är känd under alla år. Sju bon fanns i träden på Långegrund, Yttre Åsunden 2002 (häckningsresultat okänt). Stora mängder skarv fiskar i fr a Yttre Åsunden under höstarna – fem rapporter om 200-250 ex.

Den underart vi ser här är *sinensis* ("mellanskarv").

Ägretthäger

Över hundra rapporter från den 7 mars till årets slut! Som mest sågs 14 ex vid Fästeredssund den 30 oktober, vilket är kommunrekord. De allra flesta rapporterna kommer från Åsunden-Yttre Åsunden. Enstaka fynd även från Rånnavägssjön, Sämsjön, Mogden, Dalum och Viesjön.

I backspegeln: Över hundra rader på Ap i år, att jämföra med sammanlagt 225 under alla tidigare år! Det är en makalös resa ägretthägern har gjort. Första fyndet i kommunen var en sydväststräckande fågel vid Långegrund den 16 september 2013. Nästa obs var en stationär fågel vid Bystadsjön den 27 juli – 11 augusti 2015. Sedan fyra rapporter 2016, men ingen 2017. Därefter dräller rapporterna in och ägretthägrar har nu setts under alla årets månader förutom februari och på många olika lokaler i kommunen.

Gråhäger

Häckning: En häckning med hörda ungar i en skogsdunge vid Almhester, Timmele.

I backspegeln: Trots en stor mängd observationer varje år är bara ett fåtal mindre häckningsplatser, ofta tillfälliga, kända. Häckning har förekommit vid Gärdssjön, Hökerum (två lokaler), Högagärde och Bystadsjön. Alltså väldigt få häckningsfynd under detta sekel, trots flera tusen rapporter på Ap.

Fiskgjuse

Häckning (skyddsklassat): Fem lokaler är kända och misstanke om häckning finns från ytterligare några områden.

I backspegeln: En handfull häckningar brukar registreras varje år, men lokalerna varierar en del så det finns anledning att tro att antalet regelbundet häckande par är något fler. Aktivt eftersök saknas.

Bivråk

En skyddsklassad art där häckning ej visas. Dock ingen påvisad häckning i år (heller), men flera spelflygande hanar har setts.

Större antal: 83 ex sträckte söderut i Marbäck den 29 augusti.

I backspegeln: Det finns inte en enda rapport om bofynd under hela perioden, vilket kanske är ett gott tecken på att bivråken är skicklig på att hålla sig undan. Däremot finns ett antal rapporter om (ljudliga) ungar på vingarna, det vanligaste tecknet på att bivråk häckar i omgivningen.

Det största antal som har räknats under perioden gäller 135 ex sträckande söder på Hössna mader den 28 augusti 2010.

Kungsörn

Vid 14 tillfällen har kungsörn rapporterats under tiden 3 februari – 14 april och den 19 augusti – 26 november. Alla observationer utom en (i Varnum) har gjorts i den östra halvan av kommunen.

I backspegeln: Årets siffra är hyggligt bra och denna har legat mellan 15 och 19 rapporter/år de senaste fyra åren, max 10 övriga år förutom 2011 (17) och 2019 (12).

Sommarobservationer (juni – augusti) är ovanliga, blott 6 st rapporterade.

Bästa chansen att få se kungsörn torde vara Komosse med omnejd, där närmare en fjärdedel av rapporterna hittas.

Brun kärrhök

Häckning: Den enda kända häckningen i år är ett par på Övreskog soptipp, där åtminstone en unge kom på vingarna. Spelflygande par sågs vid Sjögården, Tolken, men ingen häckning konstaterades. Då det finns gott om observationer på fler lokaler under häckningstid, en del rapporterade som "par i lämplig häckbiotop", är det rimligt att fler par häckade.

I backspegeln: Antalet vedimerade häckningar är ganska få, men utöver ovan nämnda lokal har häckning skett, eller bobygge påbörjats, i Toren, Viesjön, Ömmern, Mogden, Tolken, Yttre Åsunden och Sämsjön.

Blå kärrhök

Sexton vårobservationer och nitton höstobservationer är bra och däremellan en sommarobservation, vilket är ovanligt: 1 hane i Timmele den 21 juni.

I backspegeln: Om man räknar bort de två första (underrepresenterade) Ap-åren ligger årssnittet på ca 17 ex och då ter sig årets dubbla siffra god. Blåhöken är en ensamvarg och blott vid ett dussintal tillfällen har två ex setts och vid ett tillfälle räknades 4 ex.

Sommarobservationer är som nämnts ovanliga och endast en har rapporterats: 1 hane i Marbäck den 28 juli 2021. Även vintertid är observationerna få, 5 st under januari - februari och 7 st under december månad.

Ängshök

En observation: En 2K hane sträckande SV i Varnum den 18 augusti.

I backspegeln: Det är glest mellan ängshöksobservationerna i vår kommun, endast fem rapporterade tidigare: 1 2K honf. vid Piren, Sämsjön 11-15 maj 2004 (den dog efter några dagar), 1 honf. i Trädet den 7 maj 2006, 1 hane i Gällstad den 11 juni 2006, 1 hane i Trädet den 13 juni 2021 och en hane i Humla den 23 maj 2022.

Röd glada

Att nysta i antalet observationer av röd glada är numera ogörligt – 545 rader på Ap, hack i häl på ormvårk! Observerad under årets alla månader.

Häckning (skyddsklassat): Trots alla observationer och trots att en del under eftersommaren rapporterats som årsungar (eller finns inbakade i en antalssiffra), så finns inte en enda belagd häckning. Man kan ändå på goda grunder anta att det finns ett gott antal par i kommunen. Största antal som har setts är 12 ex (varav 4 ungfåglar) i Gullered den 19 augusti.

I backspegeln: I spegelbilden visas 3.100 rader(!), som också visar att den röda gladan har gått från sparsam till allmän på bara ett par decennier.

Den första häckningen konstaterades 2008-2010 på en lokal och på andra lokaler 2016, 2022 och 2023. Därutöver ett antal permanenta revir och obsar av nyligen flygga ungar, vilket indikerar häckningar i närheten.

Brun glada

Även den bruna gladan klättrar i rapportlistan med över hundra rader i år, vilket till stor del beror på det häckande paret i Nöre. Detta par fick ut en unge i år (mer om detta par nedan).

F.ö. finns ett stort antal observationer utspridda i Hössnadalen-Ätradalen och vidare söderut till södra Åsunden och Gällstad/Södra Säm och sedan västerut till Tolken och Hökerum-Grovare-Fännselunda-Varnum. Fr a i Varnumstrakten finns många observationer, även av årsungar, som visar att häckning har ägt rum i trakterna (kanske i grannkommunen).

I backspegeln: Första gången den bruna gladan dyker upp under 2000-talet på Ap är 2008 då 1 ex sågs den 4 maj vid Kråkdammen i Kölingared. De följande tio åren var lite knackiga med i genomsnitt ca 2 ex/år. Åren 2019, 2020 och 2021 tog det fart med 20-talet registreringar vardera på Ap, men många av dessa rörde sig om samma individer.

År 2022 mer än fördubblades antalet rapporter och nu är vi framme vid den första häckningen i Nöre och spridningen över kommunen ökade också. År 2023 blev det ytterligare en fördubbling av antalet rapporter och en spridning av rapporter liknande årets.

Det häckande paret i Nöre har rönt stor uppmärksamhet, då den ena partnern bär en GPS-sändare på ryggen. Den märktes som 2K+ på övervintringsplats i nordöstra Spanien den 13 december 2021, kallas "Binaced 2", (efter märkningslokalen, tillika övervintringsplats), och dess rörelser har kunnat följas på nätet. Paret fick ut 1 unge 2022, 3 ungar 2023 och så 1 unge 2024. Hur det blir framöver återstår att se.

Havsörn

Häckning (skyddsklassat): Två häckningar är kända, den ena misslyckades medan den andra resulterade i två ungar.

Totalt blev det 160 rader i visningen på Ap, väl spridda över hela kommunen och över hela året. I många fall är det subadults fåglar som drar omkring.

I backspegeln: De ännu aktiva häckplatserna har varit i bruk sedan 2016 resp 2021 och en tredje 2018 – 2020(?). Dessförinnan är inga häckningar kända i kommunen förutom ett påbörjat bobygge, där boet övergavs och övertogs av fiskgjuse.

Att observationer av havsörn har ökat under tid beror inte enbart på häckningarna. Detta axplock visar antalet rapportrader under några olika år: 2006: 11 rader, 2009: 40 rader, 2016: 83 rader, 2019: 138 rader, 2022: 241 rader(!) och 2023: 190 rader. Är toppen nådd? Vi får se.

Fjällvråk

Tjugo fjällvråkar sågs under året, de flesta under höststräcket. Tidsmässigt mellan 1 januari och 13 april och sedan den 30 augusti till årets slut.

I backspegeln: Drygt 400 rader på Ap, men där ingår långstannare såsom en övervintrare på Hössna mader 2020-21 vilken genererade 18 rapportrader(!). Stora variationer mellan åren, mellan 9 och 40 rader under den senaste 10-årsperioden. Två sommarobservationer rapporterade: en 2K sträckande vid Sörsjön den 9 juli 2013 (ej verifierad) och en 2K födosökande vid Krutbrännaregården, Dalum den 30 juni 2016 (foto).

Pärluggla

Årets enda pärluggla spelade vid Rabacken, Blidsberg den 25 mars – 1 april.

I backspegeln: Numera är det med ett nödrop som pärlugglan kommer in på årslistan. Även åren 2023 och 2022 blev det en enda och 2021 blev det två. 2020 prickades 7 ugglor in. Så var det knackigt några år bakåt i tiden igen för att 2014 gå i taket med ca 20 ex, mycket beroende på de inventeringar som då genomfördes. 2003 var också ett bra år med ett 10-tal hörda.

Sparvuggla

Åtminstone fyra sparvugglor hörda vår och höst: 1 ex Hållestorp Blidsberg den 18 februari och 1 ex (samma?) på lokalen den 3 september, 1 ex vid Säbyvägen, Bredsjön den 7-19 mars och åter den 5:e och 31 december, 1 ex Sotareds mosse, Fänneslunda den 26 mars samt 1 ex vid Näsboholm den 14 juli.

I backspegeln: Om vi bortser från seklets första år (med begränsad rapportering) framstår årets fyra sparvugglor som det sämsta någonsin. 2023 blev det 12 st och 2021 18 st och innan dess har antalet varierat från 7-25 st/år (cirkasiffror, där dubbelräkning har försökts att undvikas).

Ingen häckning har hittats, men parning har observerats ett par gånger liksom permanenta revir. En observation av 4 ex vid flera tillfällen under hösten 2006 i Boared, Gullered bedömdes vara en kull. Det högsta antal som har rapporterats är 6 spelande på Getaryggen den 30 mars 2002.

Hornuggla

Häckning: 5-6 kullar: Marbäck (5 ungar), Härna (3 ungar), Viskan, Hökerum (> 1 unge), Tissered, Liared (3 ungar), Trädet-Lundby (>1 unge) samt troligen Alhammar (5 ungar).

Därutöver en spelande i Åfärd den 29 mars.

I backspegeln: Att antalet häckningar varierar starkt mellan åren beroende på gnagartillgång är väl känt. Utan att knyta antalet kullar till ett visst gnagarår framgår att antalet funna kullar under åren har varierat mellan 0 och 10 st (de sämsta åren var 2022, 2019, 2018 och 2007, medan de bästa var 2005 och 2003).

Antalet spelande fåglar är minst sagt få, total 11 ex under perioden.

Berguv

En häckning resulterande i minst två ungar (varav en trafikdödad) på en lokal och en tillfälligt hörd hoa på en annan.

I backspegeln: Häckning har tidigare noterats på tre lokaler: lokal 1: 2009, 2013 och 2021, lokal 2: 2009 och lokal 3: 2014 och 2016 samt spelande på en fjärde lokal.

Därutöver har ett 20-tal observationer gjorts, bl.a. av el- och trafikdödade och skadade uvar.

Lappuggla

En häckning med minst en unge och därutöver tillfälligt observerad på tre lokaler.

I backspegeln: Två häckningar på två lokaler är kända sedan tidigare (2020 och 2021), varav en misslyckades. Därutöver finns ett 15-tal observationer 2012-2021.

Kungsfiskare

Många observationer har gjorts under hela året, även i januari när isen tryckte på och begränsade fiskevattnen. Ätrans vattensystem dominerar, medan endast två har setts i Viskans vattensystem (Gärdsjön och Mellsjön). Därutöver en udda

obs i en damm i Södra Vånga den 7 oktober. Ingen häckning är känd men några har setts under häckningstid.

I backspegeln: I skenet av tidigare års rapporter framstår 2024 som kanske det allra bästa, sett till antalet rapporter (43 rader, utan sammanslagningar av samma individer), tätt följt av 2015 och 2023. Variationerna är dock stora mellan åren, några fler passerar 20 medan de fyra åren 2011-2014 endast fick en pinne vardera i protokollet. Hur många olika individer det faktiskt rör sig om varje år är omöjligt att reda ut, då man kan räkna med att samma fåglar ses på mer än en lokal.

Det finns få belagda häckningar, och några troliga, i både Ätråns och Viskans vattensystem, men det är rimligt att tro att många har undgått upptäckt.

Göktyta

Häckning: Endast en häckning (öster Kinnared) och ett permanent revir (sydändan Löneren) har rapporterats.

F.ö. finns ett 20-tal rapporter om sjungande fåglar.

I backspegeln: Lite förvånande kanske att det bara finns drygt tjugo rapporter om häckning eller permanenta revir med trolig häckning, och med början först 2007.

Mindre hackspett

Häckning: En kull med tre ungar i Villastaden. F.ö. sedd/hörd på ett 20-tal lokaler, varav flera permanenta revir där häckning är möjlig.

I backspegeln: Inte mer än vid ett tiotal tillfällen har belagd häckning rapporterats, medan permanenta revir har rapporterats ett 40-tal gånger.

Tornfalk

Häckning: De enda häckningar som har rapporterats är 2 st på Hössna mader (ladholken och nya holken på "trastkullen") och 1 st på Knätte mader (ladholken väster Mossabyggetdammen). Då årsungar har setts under häckningstid i Brunn och på Vist industriområde, kan man utgå från att häckning även har skett här.

De flesta tornfalkar flyttar bort under vintern, men en hane fanns på Hössna mader under januari-februari och likaså i december. På Vist industriområde sågs en falk den 21 december.

I backspegeln: Området Hösna mader - Knätte mader är mest representerat när det gäller häckningar under denna gångna period. De flesta sker i holkar, där många ungar har ringmärkts under åren. Utanför detta område finns häckningar rapporterade från Långsered (skatbo), Dalum (söder om), Vedåsla, Timmele (öster kyrkan), Södra Vånga, Liared, Tissered, Mogdens badplats (kråkbo), Villastaden (kråkbo), och Trädet (kråkbo).

Stenfalk

Åtta observationer under vårsträcket och tre under höststräcket. Observationer mellan den 24 mars – 29 april samt mellan den 29 augusti – 28 oktober.

I backspegeln: Det här är en art som ofta dyker upp snabbt och sedan försvinner. Här kan man gott använda antalet rapporterade rader för att bedöma antal fynd, då varje rapport är lika med ett fynd. Med justering för några fynd av fler än 1 ex, med början 2003, blir antalet stenfalkar/år ca 12,7 st. Årets 11 fynd ligger därför nära årssnittet.

Lärkfalk

Häckning (skyddsklassat): Ingen häckning rapporterad, men parning observerad vid ett tillfälle och ett varnande par på ett annat. Flera observationer av stationära fåglar/par antyder att det finns ett mörkertal när det gäller häckning hos denna art.

I backspegeln: Här finns inte mycket mer att hämta när det gäller häckning under tidigare år. Inte en enda belagd sådan! Som för 2024 finns ett antal observationer som antyder häckning (som t ex bytesöverlämning till flygga ungfåglar). Om man för denna art använder antalet rader som mått på rapporteringsfrekvens, står sig årets siffra väl (40 jämfört med 23 rader/år fr. o. m 2003, men detta är inte ett bra mått på antalet individer).

Pilgrimsfalk

Ett par fick ut tre ungar.

Övriga observationer: 17 rapporter har lämnats under perioden 16 mars – 25 oktober, de flesta från det välbesökta marbäcksområdet. Rapporter finns även från Brunnsnäs, Brunn, Fredriksberg, U-hamn samt en sträckande fågel vid Långegrund.

Dessutom en ringmärkt och medtagen fågel som omhändertogs vid Sturebadet den 19 april för rehabilitering hos Jan-Åke Persson, Sjömarken. Den var född på Nordens Ark 2011 och sedan utsatt som "hackingfalk" i Örebro-trakten. Den häckade sedan i Dalarna 2014-2020 och troligen även 2021-2023. Den 28 april släpptes den och flög iväg, pigg! Tyvärr återfanns den död den 9 september i Hedemora (i dåligt skick, så den hade nog varit död en tid).

I backspegeln: Pilgrimsfalken är ju en art som har repat sig bra under senare årtionden, mycket tack vare uppfödning, utsättning och bevakning. Idag är det förmodligen fågelinfluensan som utgör det största hotet mot arten. Häckning har skett de flesta år de senaste tio åren och antalet observationer har ökat stadigt. Sett i femårsperioder (4 st) var det nästan tre gånger så många rapporter i den senaste som i den första perioden.

Sommargylling

En adult hane sågs och filmades i Marbäcksviken den 11 maj.

I backspegeln: Sommargyllingen är förstås en raritet av högsta rang, endast fem fynd under perioden: 1 sjungande hane i Sträckås, Ulricehamn den 3 juni 2003, en 2K hane vid Toarps säteri, Bystadsjön den 29 maj 2004, en sjungande hane i Pinebo den 12 juni 2004, en adult hane vid Komskälsvägen, Tolken den 5 juni 2013 och en sjungande hane vid Änga, Hökerum den 24 maj 2023.

Törnskata

Häckning: Från fem lokaler har det rapporterats om flygga ungar eller matning av ungar: Lönerns sydända, Fagradesvägen (öster Lilla Fagared), Brunn, Marbäck ("dammarundan") och Tostarpasjön. Vidare har årsungar (rapporterade som 1K) setts vid Tranegårdet i Humla, Rönnåsens industriområde, Ek i Timmele samt i Fänneslunda, vilka alla tyder på häckning i närheten. Därutöver varnande fåglar indikerande häckning vid två lokaler: Skattegården och Larsagården i Rånnaväg.

Årets första observation gjordes vid Ulvsered, Kärråkra den 5 maj och den sista den 8 september i Marbäck.

I backspegeln: Här ska bara konstateras att av 783 inmatade rader handlar 77 om "säkerställd reproduktion" under denna tid. Dessa tio procent berättar inte allt, då drygt 110 rader av 1K-fåglar har rapporterats därutöver, men av dessa är en del så sena att de kan utgöra fåglar under flyttning.

Årets första observation var tidig och överträffas endast av en observation i Långsered, Knätte den 3 maj 2016. Ett tvåsiffrigt förstadatum är mera normalt för arten. Hösten kommer tidigt och de flesta sena fåglar ses i den första septemberveckan, bara ett fåtal har påträffats senare, den allra senaste den 21 september och inga under resten av året.

Råka

De första råkorna dök upp i Marbäck den 21 februari och den sista lämnade kommunen den 20 december på samma lokal. Sen var även en råka i Finnekumla den 13 december. I mellanperioden många observationer av delvis samma fåglar som stannade några dagar. Den helt dominerande lokalen är Marbäck, men enstaka observationer finns även från Varnum.

De flesta råkorna sågs under våren fram till den 26 april och sedan under hösten från den 29 oktober.

I backspegeln: Ap visar 462 rader under perioden, så detta är ingen ovanlig art, men ändå så ovanlig att de flesta rapporterar den. Även i detta längre perspektiv är Marbäck dominerande lokal med över hälften av alla rapporter. En prickkarta visar dock att fyndlokaler finns över nästan hela kommunen.

Det tidsmässiga uppträdandet under perioden var ungefär likartad med årets, dvs de flesta år ses de första råkorna i andra halvan av februari. Tretton januariobservationer finns dock registrerade, den tidigaste den 3:e. I den andra änden av året finns åtta observationer i december, den senaste den 30:e.

Sommarobservationerna är få. Under juni-augusti har endast fem observationer gjorts.

Oftast ses bara enstaka eller få råkor, men om ribban sätts vid tio hittar vi dussinet observationer. Högsta antalen är 91 ex sträckande vid Ruggeboviken den 28 oktober 2006 och 50 ex rastande i Marbäck den 12 oktober 2022. På tredje plats 27 ex i Varnum den 11 mars 2009.

Trädlärka

För femte året i rad är området kring Hössnamotet vid Rönnåsens industriområde, Ulricehamn, "kärnområdet" för trädlärkan i kommunen. 1-2 par har fattat tycke för detta, ur de flesta människors ögon, otrevliga och störda område, sjunger vackert, men överröstas av den ständiga biltrafiken. Rapporter

i år är från den 17 mars till den 7 juli. Som mest sågs 3 ex och den 5 maj sågs två ex med föda åt ungar. Häckningsresultat okänt.

Övriga observationer under året är 11 ex i Marbäck den 3 april, 1 ex på Hössna mader samma dag och troligen samma fågel den 5:e, 3 ex i Villastaden den 4 april samt 1 ex i Varnum den 28 september, vilken blev den enda höstobservationen.

I backspegeln: Som redan har nämnts ovan har trädlärkan funnits under häckningstid på Rönnåsens industriområde sedan 2020 och detta är den enda lokal där arten dokumenterat har häckat. Sjungande fåglar har hörts under häckningstid i Torhult, Strängsered den 4 juni 2020, vid Knapagården, Rånnaväg den 8 juni 2020 och på Lundby hyggen, Trädet 2 ex den 29 maj 2022. Belägg saknas dock för att dessa tre observationer kan knytas till häckning. Kanske är det tillfälliga uppträdanden.

Den tidigaste obsen under perioden är den 16 mars 2023 och den senaste den 28 oktober 2005. Av rapporterade större antal kan nämnas 17 ex sträckande S vid Långegrund den 3 oktober 2018 och 15 ex rastande i Marbäck den 31 mars 2023.

Backsvala

Häckning: Endast två lokaler med bekräftade häckningar (men flera tidigare kända häckplatser har antagligen inte besökts...): I Hössna nedlagda grustag sågs som mest ett 10-tal svalor varav flera besökte bohål (ett 30-tal hål fanns, varav många gamla) och i matjordshögar vid Hammaregatan på Vist industriområde häckade minst fem par (minst 5 aktiva bohål).

Att backsvalan numera är en allt ovanligare art bekräftas av de relativt få observationer som har gjorts utanför ovan nämnda häcklokaler. Det handlar om ett 25-tal tillfällen av som mest sex ex under hela säsongen.

Den tidigaste backsvalan sågs vid piren i Sämsjön den 18 april och årets sista i Marbäck den 14 september.

I backspegeln: Under den här perioden har kolonier funnits av och till på ett dussintal lokaler, alla grustag eller matjordshögar som förändras med tiden. En del grustäcker är avslutade, andra öppnas tillfälligt, matjordshögar förändras hela tiden och några naturliga brinkar (vid åar) känner vi inte till.

Större antal häckande backsvalor hör nästan till historien nu och någon renässans är inte i sikte. I Vist fanns ännu en koloni, senast rapporterad 2020 då ett 30-tal fåglar sågs, ett 100-tal fåglar 2011, ett 70-tal fåglar 2010, ett 50-tal fåglar 2005 och minst 42 aktiva håll räknades 2003 (grustaget numera avslutat och inga svalor ses).

I Gullered fanns en koloni i ett grustag väster kyrkan med som mest ett 60-tal par 2003, därefter minskande och inga rapporter efter 2020. I Hössna grustag (var avslutat 2013) fanns ett hundratal par (osäker siffra) 2003, ca 75 par 2005, ett 50-tal aktiva bon 2009 och 2011.

Vid matjordshögar vid UBAB i Timmele har som mest räknats ett 20-tal par 2020 och ett 30-tal pulli i bohålen 2023. I den lilla tälten söder om Flatasjön (numera ej användbar) fanns som mest ett 20-tal par 2011 och kanske något fler 2014. Vid Trädets gård, Trädet har som mest räknats ett 50-tal svalor/bohåll 2020 (därefter troligen inga kontroller) och i ett grustag nordväst Strängseredssjön har som mest antecknats 15-20 svalor och ca 25 möjliga bohåll 2019.

Fenologirekord blev det inte för backsvalan denna tidiga vår. Det tidigaste fyndet är 3 ex på Långegrund den 16 april 2013 och det finns några till kring årets datum, men annars så är det den sista aprilveckan som gäller. Senaste datum för hösten är den 18 september (3 ex i Ruggeboviken 2004). En sen obs med stort antal är ca 150 ex i Ruggeboviken den 14 september 2001.

Ladusvala

Stort antal: Ca 1.300 ex födosökande öster Gärdssjön den 8 september.

Den första ladusvalan sågs i Marbäcksviken den 11 april och de sista lämnade oss den 10 oktober, 2 ex vid Skottek.

I backspegeln: Stora mängder ladusvalor samlas ibland om höstarna för födosök eller övernattnings i vassområden. I Marbäck sågs ca 2.000 ex den 12 september 2003 och på samma lokal ca 3.000 ex den 3 september 2021. I Ruggeboviken sågs ca 2.000 ex den 24 augusti 2018 och i vassarna i Villastaden ca 2.000 ex den 14 september 2021. Alla siffror är förstås mycket ungefärliga pga svårigheten att räkna.

Årets årsförsta hamnar på tredje plats i fenologiligan, efter 1 ex i Marbäck den 8 april 2014 och 4 ex på samma plats den 10 april 2018.

Senaste observationen är 1 ex vid Gärdsjön den 23 oktober 2004.

Hussvala

Årets första sågs i Marbäck den 11 april, vilket är fenologirekord, och de sista (2 ex) för året i Villastaden den 30 september.

I backspegeln: Den tidigaste obsen under perioden är 1 ex vid Långegrund, Yttre Åsunden den 15 april 2013, vilket datum alltså överträffas av årets hussvala med fyra dagar.

Även årets sista obs var fenologirekord. Den näst senaste observationen gäller ca 25 ex i Brunn den 28 september 2021.

Lövsångare

Minst 6 sjungande på sträckan Gärdsjön-Mogden den 9 april blev ett fenologirekord utöver det vanliga denna ovanliga vår. Hösten kom så småningom och den sista rapporterades i Marbäck den 8 september.

I backspegeln: Tidigare förstadatum är från den 11 april 2009, då 1 ex vardera sjöng i Södra Säm resp. Gällstads reningsdammar. Uppenbarligen också en tidig vår detta år, då flera observationer gjordes även de följande dagarna.

Höstfenologirekordet för lövsångare är en hel månad senare än årets, en 1K fotograferades i Marbäck den 9 oktober 2021. Ytterligare ett oktoberfynd finns: en sjungande vid Gärdsjön den 6 oktober 2009.

Gransångare

Årets första gransångare sågs i Marbäcksviken den 19 mars, vilket blev fenologirekord. 268 rader observationer senare var det dags att lämna, då 1 ex sågs den 9 november vid Ätran i Ulricehamn

I backspegeln: Det finns många marsfynd tidigare men inget som trumfar årets. Det tidigaste fyndet är från den 20:e, då arten sjöng vid två lokaler i Marbäck samt vid Sandvik, Vinsarpssjön. Årets senaste höstfynd tangeras av ett fynd i Ruggeboviken samma dag 2011.

Antalet rapporter/rader har ökat dramatiskt under denna period. 2004 började det bli tvåsiffrigt och trappades sedan upp förbi 50-strecket 2010 och 2014 blev det för första gången tresiffrigt, passerade 150 året 2019 och de följande fyra

åren pendlade antalet rapporter mellan 197 och 262 och toppades alltså i år med 268 rapporter.

Även om det här inte har tagits hänsyn till ev. dubbelrapportering, eller upprepade rapporter av samma individer, så framstår en tydlig bild av utvecklingen.

Tittar vi på utvecklingen sommartid, juni-juli, så kom den första rapporten 2003 och med undantag för 2010 (11 rapporter), så blev det inte tvåsiffrigt förrän 2015 (15 rapporter). Under några år därefter höll det sig kring 25 rapporter/år för att sedan toppas år 2000 med 66 rapporter. Det blev sedan något lugnare och 2024 blev det 44 st. Man kan kanske förmoda att alla gransångare ej har blivit rapporterade de senaste åren p g a att den har blivit så vanlig(?).

Vad som har hänt är att den sydliga underarten *abietinus* har utökat sitt utbredningsområde norrut. När *collybita* har dragit vidare norrut så är antagligen de flesta som hörs eller ses under sen vår och sommar *abietinus*. När hösten kommer återkommer *collybita* på sydsträcket.

Trots alla rapporter under åren har endast en häckning rapporterats - vid Lundby damm den 27 juni 2000.

Busksångare

Ett ex sjöng vid Viskaborg, Hökerum den 3-12 juni.

I backspegeln: Busksångarens "historia" är inte särskilt omfattande, endast två fynd under perioden: 1 ex (var ringmärkt) sjöng på Hössna mader den 8-24 juni 2020 och 1 ex (ej ringmärkt) i samma buske (!) på Hössna mader den 6 juni – 5 juli 2021.

Kärrsångare

Arten är numera ganska vanlig och antalet rapporterade rader blev 65 (många gäller samma individer) från ca 18 olika lokaler. Nästan alla rapporter är från Viskans och Ätrands dalgångar. Tidsfönstret för sjungande fåglar är 19 maj – 11 juli och därutöver 1 ex sedd den 6 augusti. Ingen häckning noterad.

I backspegeln: En tydlig ökning av antalet rapporter märks under den andra halvan av perioden. Delar vi in rapporterna i femårsintervaller (de första åren undantagna) blir det genomsnittliga antalet rapporter för 2004-2008 22 st, 2009-2013 21 st, 2014-2018 36 st och 2019-2023 46 rapporter per år.

Häckning (säkerställd reproduktion) har bara rapporterats en handfull gånger, alla längs banvallen i Marbäck. Vid två tillfällen har bobygge setts, också de i Marbäck.

Härmsångare

Flera arter var tidiga detta år, däribland härmsångaren. Den första sjöng vid Vädersholm, Mogden den 2 maj, den andra vid Flatasjön den 4 maj och så en tredje i Marbäcksviken den 5-8 maj – alla är tidigare än något annat fynd under perioden.

I backspegeln: Det tidigaste fyndet tidigare under perioden är från den 9 maj 2014, då en sjöng i Villastaden. Ett fåtal fynd finns från dagarna därefter, men mera normalt att man får vänta till kring mitten av maj (eller ännu längre) innan den första anländer.

Brandkronad kungsfågel

Påträffades på fyra lokaler och häckning konstaterades på en, vilket är den första häckningen i kommunen: 1 ex sågs vid Nydal i Marbäck den 27 mars, en sjungande väster Annestorp, Timmele den 3 maj, ett par öster Orangeriet, Lassalyckan, Ulricehamn den 15 maj – 3 augusti, där en individ sågs flyga med föda till ungar både den 12 juni och den 3 augusti, vilket rimligen innebär två kullar. Den fjärde lokalen var vid Vinsarpsbron, Vinsarpssjön med en sjungande fågel den 21 maj – 3 juni.

I backspegeln: Den brandkronade kungsfågels historia i vår kommun är kort. Den allra första sågs vid Viskan nära Hökerum den 11-25 maj 2018. Nr två sjöng i Varnum den 28 april 2019. Nr tre sjöng i Grovare den 29 april 2020. Nr fyra sjöng vid Tunneln, Åsunden den 9 maj 2021.

Därefter blev det stopp (ingen 2022), men sedan rasslade det till 2023 med fynd på sju lokaler! Två hanar sjöng vid infarten till Vist skidbacke den 15 april – 15 maj, 2 ex sjöng vid elljusspåret öster Marbäck den 20 april, 1 ex sjöng vid fornstugan i Härna den 11-14 maj, 1 ex sjöng vid banvallen strax söder om södra infarten till Vegby den 12 maj, 1 ex sjöng ovanför Sydmaden i Humla den 20 maj, 1 ex sjöng vid den nordvästra delen av "Bovadsrundan", Marbäck den 13 juni – 5 juli och 1 ex sjungande vid norra infarten från 157:an till Marbäck den 5 juli.

Mörkertalet är förstås stort när det gäller fynd av denna lille gynnare, som dessutom sjunger på höga frekvenser (likt den vanliga kungsfågeln) vilket reducerar hörbarheten i fält för många.

Den brandkronade kungsfågeln är ju en sen invandrare med första fyndet i Sverige 1959. Under det senaste decenniet har ökningen av antalet fynd ökat markant och arten häckar nu frekvent i södra Sverige. Fortsätter ökningen blir kanske arten "vardagsmat" i våra fågelmarker i framtiden.

Ringtrast

Året uppvisade en sparsam förekomst under vårsträcket och sågs på nio lokaler med sammanlagt åtminstone 18 ex: 1 hane i Liared den 11 april, 4 hanar på Hössna mader den 13 april, 1 hane i Brunn den 15-19 april, 1 hane i Kinnared den 18 april, minst 4 ex i Nöre den 19-27 april, 3 ex vid Nordmaden, Humla den 20 april, 2 honf. Hössna mader den 21 april, 1 2K hane Ek, Timmele den 27 april samt 1 ex i Hulu, Tvärred den 9 maj. Den sistnämnda var en sen fågel, då vårsträcket brukar vara förbi kring månadsskiftet april/maj. Som oftast ingen höstobservation.

I backspegeln: Arten är så pass ovanlig att fynden i någon mån kollas/administreras av Rrk lokalt, så man säga att den har setts vid runt 250 tillfällen under perioden, ibland stannande flera dagar.

Variationerna mellan åren är stora. Om man ser till den senaste 10-årsperioden har antalet fynd varierat mellan en handfull 2019 och närmare 40 under åren 2020 och 2021. Toppsiffror de båda goda åren nåddes med 15 ex i Södra Vånga den 13 april 2020 och 20 ex i Marbäck den 22 april 2021 – båda rekord under hela perioden.

Det finns inga fynd från april månad och antalet i maj under hela perioden är ett tjog, alla utom ett (1 ex i Ulricehamn den 16-19 maj 2008) under den första majveckan. Årets rapport den 9 maj är den näst senaste under perioden.

Under hösten ses märkligt få ringtrastar och hos oss finns det bara två rapporter under perioden: En 1K i Marbäck den 10 november 2014 och en 2K+ i Härna den 10 oktober 2015.

Blåhake

En hane rastade (och sjöng lite) i banvallsdiket i Marbäcksviken den 10 maj.

I backspegeln: Sjutton fynd finns rapporterade under perioden, varav en död fågel som hade flugit emot ett fönster. Blåhaken är inte årlig. Det finns ett fynd från 2022, men sedan får man backa ända till 2015 för att hitta nästa och därefter till 2009.

Vårfynd är ovanligt och av ovanstående utgör bara tre vårobservationer, alla i maj. Höstfåglarna har noterats mellan den 17 augusti – 18 september.

Mindre flugsnappare

En 2K hane (utfärgad) sjöng vid infarten till Säby, Mogden den 2-6 juni.

I backspegeln: Det är inte varje år som man får se eller höra en mindre flugsnappare i kommunen, inte ens vartannat år. Korpeboberg i Marbäck utmärker sig genom att ha haft besök i maj-juni 2007, 2010, 2011, 2012, 2015 och 2017. År 2010 sågs troligtvis ett par (hanen utfärgad) den 30 maj. Därefter har avverkningar skett i ravinen där banvallen går och området har antagligen blivit mindre attraktivt för arten.

Övriga observationer är 1 sjungande vid Stora Ekered, Brunn den 14 juni 2006, 1 sjungande vid Mellvik, Varum den 19 juni 2006, 1 sjungande (utfärgad) vid Årås, Kölingared den 24-26 maj och ev. en annan den 20 juni 2020, 1 utfärgad hane vid Larsagården, Rånnaväg den 12 juni 2020 samt 1 sjungande vid Sjövik, Rånnaväg den 14 juli 2021.

Alla fynd av sjungande fåglar har gjorts under perioden 19 maj – 20 juni. Observerad (ej sjungande) den 14 juli (Korpeboberg) och 16 juli (Sjövik, Rånnaväg). Inga höstobservationer finns rapporterade.

Svartvit flugsnappare

Flera rekordtidiga fynd detta år: en hane i Blidsberg den 13 april putsade rekordet med fyra dagar. Tidiga var också 1 ex vid Herralyckan, Ulricehamn den 15:e, 1 hane vid Kärråkra kyrka den 16:e, 1 hane i Hulu, Tvärred samma dag samt en sjungande vid Boarp, Varum den 17:e (tangerande det tidigaste datum hittills).

Årets senaste rapport är från den 3 augusti vid Lassalyckan, Ulricehamn.

I backspegeln: De båda tangerade fenologirekorden under perioden är från den 17 april 2007 i Varum och samma dag 2022 vid Ek, Timmele. Tidiga vårar hittar man alltså inte enbart under senare, klimatförändrade år.

Efter häckningen är de svartvita flugsnapparna som uppslukade av lövtaken. Under augusti finns knappa 40 rapporter och från september en enda: 1 ex i Ulricehamn den 6:e.

Svart rödstjärt

Observerades på Karlsnäs industriområde: den 3 maj hördes en sjunga vid Dollarstore, en ad hane sjöng 4-maj – 12 juni, mest vid UBAB och sedan sågs 2 ex kring Projektbyggarna-banvallen den 23 juni. Ingen säkerställd häckning.

Trots åtskilliga besök på Vist industriområde, och även vid UBAB i Timmele, där särskilt Vist har varit en pålitlig lokal, gjordes inte en enda observation på dessa lokaler.

I backspegeln: Den svarta rödstjärten har en viss förkärlek till industriområden och det är där de flesta observationerna har gjorts. Karlsnäs, Vist och UBAB i Timmele dominerar, men fynd finns från närmare 20 lokaler.

Ett flertal häckningar har gjorts inom nämnda industriområden. I stadens centrum häckade den vid gamla FG-möbler 2007 (rivet 2008), vid Klockaregården i Timmele häckade den under några år, troligen 2007-2009 och troligen vid Gällstad kyrka 2011 (ungar observerade den 6 september). Trolig häckning även vid Liareds sågverk 2020 och vid Lundby, Trädet 2023.

Forsärla

Häckning: Endast rapporterad från Vistfallet och Haganäs badplats. Det finns rapporter om observationer under häckningstid i "lämplig häckbiotop" vid Basta kvarn i Blidsberg, Humla kvarn, och Årås i Kölingared, där häckning kan förmodas ha skett.

Vinterobs: 1 ex vid reningsverket på Fiskebacken Ulricehamn den 1-7 januari

I backspegeln: Häckningar (ofta "föda åt ungar") finns rapporterade från ett 25-tal lokaler i kommunen, så årets resultat kan knappast spegla den verkliga häckningsförekomsten.

Reningsverksdammarna vid Fiskebacken har varit en "säker" lokal för forsärlan vintertid, åtminstone tillfälligt eller under en period, årligen sedan 2015. De två senaste åren (2022-2023), verkar den ha klarat vintern fram till vårvintern.

Denna härdiga ärla har även setts vintertid i Marbäck (flera platser), Viskan och Mellsjön i Varum samt Viskan i Nitta.

Rödstrupig piplärka

En 1K rastade tillsammans med ängspiplärkor på en vägkant i Nöre, Timmele den 20 september.

I backspegeln: 35 rader på Ap under perioden representerar åtminstone 32 fynd. En typisk höstrastare. Alla fynd utom ett (31 augusti) är gjorda i september. Nästan alla fynd är från Marbäck, men några fynd har även gjorts i Varum, Ruggeboviken, Långegrund och på Komosse. Troligen är de allra flesta ungfåglar, men en adult har setts. Alla fynd utom tre är från 2015 eller tidigare.

En "svår" art på det viset att den nästan alltid upptäcks på lätet.

Skärpiplärka

Ett ex rastade på Långegrund, Yttre Åsunden den 28 oktober.

I backspegeln: En ovanlig art under sträcktid, fr a sedd höstetid, företrädesvis vid sjöstränder, och fynden kan räknas på båda händernas fingrar: 1 ex på Långegrund den 7 oktober 2001 (denna från dåvarande Rixlarm och ej verifierad), 1 ex i Marbäcksviken den 28 mars 2003, 1 ex på Långegrund den 1 oktober 2006, 1 ex på Långegrund den 9 oktober 2006, 1 ex sträckande SV vid Gärdsjön den 6 november 2011, 1 ex på Långegrund den 15-16 april 2013, 1 ex i gödseldammarna på Bredgårdsgårde, Marbäck den 13 september 2015, 1 ex på Långegrund den 18 september 2022 samt 2 ex i Marbäcksviken (översvämmad strandäng) den 27-28 mars 2023.

Tallbit

Två ex sågs på Komosse den 14 mars vilket utgör den enda observationen under denna del av året.

Sedan blev det en tallbitshöst som heter duga och tallbitarna mötte dukat bord i form av stora mängder rönnbär. De första tio dök upp på Fredriksberg, Ulricehamn den 3 november och sedan duggade observationerna tätt i staden, där olika flockar drog omkring och sågs på många ställen. Området kring Nillas väg var ett välbesökt område liksom vid Coop på Fredriksberg. Hur många de var i staden är svårt att säga men minst 28 ex på en lokal samtidigt och kanske var det ett 40-tal i rörelse i stan.

Utanför stadsområdet sågs som mest 16 ex på Rönnåsens industriområde tiden 5-27 december, 5 ex i Brunn den 9 december och lite längre bort 3 ex i Möne den 9 november, 2 ex förbiflygande vid R40 i höjd med Intakan den 8 december, 1 ex i Varnum den 19 december, 6 ex NV Härna den 22 december och 1 ex vid Väddåkra, Humla den 25 december. På Getaryggen sågs som mest 21 ex den 9 november – 8 december.

I backspegeln: Hösten 2021 var ett annat bra år med många observationer tiden 30 oktober – 19 december med som mest 20 ex på Rönnåsens industriområde. De flesta observationer i staden med närmaste omgivningar, men rapporter även från Humla, Varnum, Ek väst Timmele och Nitta. Några tallbitar dröjde sig kvar vintern 2022, då 2 ex sågs i Rånnaväg den 2 januari och 15 ex åt granfrön på Komosse den 7 februari.

Även hösten 2019 var en tallbitshöst med många observationer tiden 23 oktober – 31 december med som mest 10 ex i Ulricehamn. Många höll sig kvar inpå det nya året 2020 och sågs fram till den 18 februari. De flesta observationer gjordes i Ulricehamn med omnejd, men observationer gjordes även i Varnum, Dalum, Långegrund, Rånnaväg, Humla och Kinnared.

Innan dessa två invasionsperioder finns inte många fynd rapporterade: fyra observationer 2012 (1 ex i Grovare 6 december, 3 ex i Åfärd den 23 november, 2 ex vid Köttkullavägen öster Getaryggen den 12 november och 2 ex vid Sverkestorpssjön den 14 november), en observation 2010 (1 ex i Humla den 14 november) samt en observation 2005 (1 ex i Gullered den 14 november).

Rosenfink

Ett ex sjöng vid Vinsarpsbron den 25 maj. Punkt.

I backspegeln: När man ser tillbaka på åren som gått under denna period tecknas en dyster bild av rosenfinkens förekomst hos oss. Om man bortser från de allra första åren, med låg rapporteringsfrekvens, och tittar på de 11 åren 2003-2013 ligger genomsnittet på 9,2 fynd/år av 1-4 ex. Variationerna är dock stora. De bästa åren var 2003 och 2005 med 18 fynd/år och de sämsta 2009 och 2011 med 4 resp. 5 fynd.

Sedan tog nedgången fart och under de följande 10 åren (2014-2023) varierade antalet fynd mellan 0 (2018) och 6 (2014) per år, de två första åren (2014-2015) med 1-3 ex per fynd. Genomsnittet för dessa tio år blev 3,2 fynd/år, alltså en tredjedel jämfört med den förstnämnda perioden.

Vinterhämpling

Tre vårfynd och två höstfynd: 8 ex i Marbäck den 26 mars och 3 ex den 7 april. Däremellan en udda obs av en födosökande fågel (fotad) på en fågelmatning på Fredriksberg, Ulricehamn den 4 april. Under hösten 15 ex sträckande söder på Långegrund den 17 oktober och 7 ex på samma lokal den 31 oktober.

I backspegeln: Närmare 300 rapporttrader finns på denna art under perioden, varav ett antal rimligen gäller samma individ(er). 2024 är inte det sämsta året, men de flesta år har det setts betydligt fler vinterhämplingar.

Typisk tid för arten är tidig vår och sen höst. Det finns fem fynd under februari och två som får betraktas som vinterfynd (11 ex på Vist industriområde den 1-16 januari 2010 och 1 ex i Marbäck den 13-20 januari 2021 i Marbäck).

Från tidig höst finns en rapport om 1 ex sträckande S i Varnum den 18 september 2013, annars är det oktober (främst) och november som gäller. December får betraktas som vintermånad och här finns tre rapporter: 5 ex i Marbäck den 3:e 2005, 6 ex på samma lokal den 8:e 2013 samt 25 ex i Villastaden den 31:e 2015.

Antalsmässigt är observationerna ganska moderata, men vid nio tillfällen har fler än femtio fåglar setts, med 100 ex i Marbäck den 14 oktober 2007 i topp.

Fyndlokalerna är vitt spridda i kommunen, men Marbäck har två tredjedelar av fynden.

Brunsiska

Brunsiskan (*Acanthis flammea cabaret*) betraktas ju för närvarande som en underart till **gråsiska** och under året finns två fynd rapporterade: 1 ex i Marbäck den 28 januari och en 1K i Kinnared (banvallen österut) den 4 december.

I backspegeln: Det finns 118 rapporter om denna underart under perioden, med början 2003, men förmodligen avser flera rapporter samma fågel/fåglar som stannat till en tid, gärna vid olika fågelmatningar.

De allra flesta av observationerna är gjorda i Ätradalen söderut till Långegrund. Bara enstaka observationer väster och öster om detta stråk.

Trots att brunsiskan häckar så nära som på Västkusten saknas fynd under maj-september. Man kan säga att den i stort sett är en vinterfågel, med bara ett aprilfynd och fem under oktober.

Större korsnäbb

En enda rapport av denna från mindre korsnäbb oftast svårseparerade art: 1 ex i Påarpaskogen NNV Blidsberg den 13 oktober.

I backspegeln: Förvisso finns det 67 rapporter av arten under perioden, men man kan på goda grunder anta att en del är felbestämda (en fotodokumenterad tveklöst så). Å andra sidan finns säkert en del mindre som borde hamna i den större klassen. Några har även (liksom i år) rapporterats som osäkra.

Snösparv

Sedd på tre lokaler, alla under hösten: Som mest 9 ex på Långegrund den 25 oktober – 9 november, 3 ex vid Prången den 28-30 oktober samt 4 ex i Villastaden den 31 oktober.

I backspegeln: Under perioden finns närmare 250 rapporttrader registrerade och i ljuset av detta antal får årets siffra betraktas som blek.

Tidsmässigt uppträdande har varit ungefär likartat vår och höst. Ett mindre antal fynd finns från januari-februari, en majoritet av vårfynden under mars-april, inga under maj-september (med undantag av ett par obsar i de sista dagarna av september) och sedan tar hösten vid med flertalet fynd under oktober-november, medan december får nöja sig med ett mindre antal.

Välbesökta Marbäck och Långegrund har allra flest fynd (188 rader av 249), medan resten delas av ett 25-tal lokaler, väl spridda i kommunen.

Tittar vi på antalet observerade fåglar verkar de goda dagarna vara historia. Sätter vi ribban vid 20 ex blir antalet rapporttrader ett dussin, 11 av dessa under det första decenniet. Dubblar vi antalet utmärker sig följande tre: 45 ex på Hössna mader den 23 mars 2008, 80 ex i Marbäck den 26 mars samma år och 60 ex sträckande S på Hössna mader den 17 januari 2010.